

TORSDAG 15 NOVEMBER. NR 46/2012

Junkkari
vårdar själar
på puben
Sidan 12

Vi måste
lära oss av
Förintelsen
Sidan 20

Luther
ska firas –
är vi redo?
Sidan 6

Försonad
Sidan 8

Kyrkomötet ser plus och minus med ny modell

Församlingarna kan få gemensam personal. På Åland söker man ”den minst dåliga lösningen”.

Kyrkomötesombuden är i stort sett positiva till den nygamla modellen. **SIDAN 4**

PROFILEN BENGT-ERIC RÖNN

En brand var vägen till Gud

sidan 2

”Evolutionism har inget stöd i forskning”
Sidan 10

De vill inte bli utslagna,
de vill bara bli sedda
Sidan 7

Att höra till en kyrka
är som att vara gift
Sidan 19

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Språkstrategi ja tack – kiitos!

KP **UPPDRAG:** Ge kyrkan en egen språkstrategi. Det var en av de uppgifter kyrkomötet i Åbo satte på Kyrkostyrelsens to-do-lista i förra veckan. Ett utmärkt beslut och på många sätt i grevens tid.

SOM BÄST jobbar en arbetsgrupp under statsminister Katainen med en språkstrategi för bägge nationalspråken. Målet är få till stånd ett handlingsprogram under den här regeringsperioden med konkreta förslag för hur Finland ska förbli ett land med två levande nationalspråk.

Här har Svenska Finlands folkting varit en aktiv part. På politiskt svenskt håll väckte det därför en viss förvåning när man insåg att kyrkan saknade ett sådant. Det lyftes fram bland annat under de allmänna svenska kyrkodagarna i början av året. Att kyrkomötet nu sagt ja till språkstrategin är en kombination av rätt tidpunkt, mitt i allmän förändringsblåst, och en positiv inställning bland alla ombud. De svenska ombuden har arbetat bra för saken och är värda en eloge för sin målmedvetenhet. Det var säkert inte heller ett minus att tankesmedjan Magmas Björkstrandska rapport damp ner i samtliga kyrkomötesombuds postlådor kort före mötet.

Dessutom: det statliga parallellarbetet med nationalspråksstrategin ger kyrkan en bra botten för sin text.

VAD KUNDE det då stå i en sådan strategi? Några ändringar i kyrkolagen kräver den inte. Lagen slår redan vakt om medlemmarnas rätt att till exempel vigas eller bli begravna på sitt modersmål, vare sig församlingen är en- eller tvåspråkig.

Däremot är det viktigt att kyrkan säger klart ut att den verkligen vill bägge språken och hur det ska synas i praktiken. I den uppgiften måste de svenskspråkiga, oblygt utan stridslystnad, berätta vad det innebär att tro på svenska och hur våra nätverk har utformats. Förklara. Och kanske förklara igen. Gör man inte det är det ingen idé att sörja över att ens förutsättningar i kyrkan på svenska smulas sönder i allroundlösningar som kanske inte fungerar ur vårt perspektiv.

Vad ger syretillförsel till de svenskspråkiga medlemmarna i kyrkan i Finland? Vad är det vi inte kan och vill vara utan? Kartläggningarnas tid är inte riktigt över, och man får hoppas att någon snabbt åtar sig att göra en systematisk sådan analys också.

FÅR MAN önska lite grädde på moset skulle det kunna handla om mer än så. Det är viktigt att kyrkan ger nationalspråken och samiskan ett uttalat bergfast stöd. Men det är det också hög tid att kyrkan tar ställning till hur den ser på arbetet ur språkperspektiv överhuvudtaget i en verklighet där språken är fler än förut. Kyrkan behöver kunna möta dem som kanske talar tagalog, swahili eller syriska. En språkstrategi som omfattar det perspektivet ger lokalförsamlingarna en orsak att axla den utmaningen. Det jobbet kan öppna dörrar som vitaliserar en lite trött och sliten folkkyrka mer än den annat.

PROFILEN: BENGT-ERIC RÖNN

”Gud ägnar sig inte åt kvartals-ekonomi. Han har tid.”

Olyckan gav ny riktning

En arbetsolycka 1974 förändrade Bengt-Eric Rönn. I dag ser han olyckan och åren efter den som en uppmjukningstid. Gud fann han några år senare.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

– Efter olyckan sa mina vänner att jag inte längre var samma karl som förr. Jag hade mjuknat betydligt, säger han.

– Jag tror inte jag hade kunnat ta till mig tron på Gud före olyckan. Jag var inte negativ, men jag struntade i den.

När olyckan hände år 1974 arbetade Bengt-Eric Rönn som svetsare på Wärtsilä i Vasa. Där deltog han i bygget av en flodisbrytare som skulle levereras till Ryssland.

– Vi skulle montera in ett rör genom dubbelbotten, ett rör som inte var planerat från början. En plåtslagare skulle skära upp för röret. Av säkerhetsskäl fick han inte göra det ensam så jag var med honom.

I det trånga utrymmet där Rönn satt hopkrupen studsade en gnista från skärmaskinen mellan väggarna och landade i mössan han hade under hjälmen. Mössan började brinna som fnöske.

– Jag märkte att det brände runt huvudet så jag kastade av mig mössan. Vid det laget brann också hjälmen och halaren från axeln ända ner till foten.

I det trånga utrymmet fanns ingen möjlighet att släcka elden. Han lyckades ta sig ut och upp på däck där arbetskamraterna rev av honom allt som brann.

– Jag var i någon sorts chocktillstånd för då elden var släckt tyckte jag allt var okej. Men allt mitt hår hade brunnit och benen fick brandskador.

Först på sjukhuset gick skadornas omfattning upp för honom.

– När jag kom från akuten till avdelingen låg jag i korridoren medan de förberedde mitt isoleringsrum. Där låg jag under ett lysrör och såg lite av min spegelbild i reflektorerna. När sköterskan kom bad jag om en spegel, men sköterskan svarade att vi har inga speglar här.

I dag kan han skratta åt sköterskans ord. Men det gjorde han inte då. Han vårdades på sjukhuset i fyra månader.

– Jag blev totalt avklädd där. Det var inte bara skinnet som for. För att besparas plågor låg jag helt naken i sjukhussängen med en stältrådsbåge mellan filten och mig. Det var inte trevligt till en början, men jag vande mig. Kroppen är förmer än kläderna, står det visst i skriften. Då finns det annat som blir viktigare. Jag var totalt beroende av andra.

Bengt-Eric Rönnns vänner säger att han förändrades efter olyckan.

– Det är svårt för mig att säga om det stämmer. Men jag vet att jag var otroligt blyg tidigare. Den blygheten är borta nu. Före olyckan var jag som en osäker hund som skäller och försöker vara tuff.

Nästa steg i processen att komma till tro var en söndagskväll då Rönn åkte till Vasa för att hälsa på några vänner.

– När jag kom till deras hem stod de i tamburen på väg till en gudstjänst. Jag följde med dem till kyrkan. Före olyck-

an hade jag antagligen sagt att jag kommer på nytt en annan gång. Det var en enkel, trevlig och tankeväckande gudstjänst. Jag började besöka söndagskvällens Ung Gudstjänst som arrangerades en gång i månaden.

Det slutliga steget till en gudstro tog han 1982.

– Gud ägnar sig inte åt kvartalsekonomi. Han har tid. Min bror kom till tro långt före mig. Men när han försökte övertyga mig skrattade jag honom rakt i ansiktet.

För ung gå i pension

Sedan 2007 är Bengt-Eric Rönn sjukpensionär. Då var han 57 år.

– Men mitt arbetsliv tog slut redan den 2 oktober 2002 klockan 8:30. Då gav

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör:
May Wikström
tfn (09) 612 615 33/
040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors:
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
Tfn (09) 612 615 49
Fax (09) 278 4138

E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktion i Österbotten:
Norrmalmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
gsm 050 585 6460

Redaktörer:
e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Rolf af Hällström
tfn (09) 612 615 53

Tomas von Martens
tfn 046 8782 665

Johan Myrskog
tfn (09) 612 615 52

Johan Sandberg
(Österbotten)
gsm 050 585 6460

Sofia Torvalds
tfn (09) 612 615 54

Webbredaktör:
webbred@kyrkpressen.fi

Layout:
Malin Aho

Utgivare:
Fontana Media Ab

Bank:
Sampo
IBAN: FI34 8000
13011585 40
BIC: DABAFIHH

Paradbild:
Johan Sandberg

Tryck:
Botnia Print,
Karleby

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn (09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
Moms 23% tillkommer

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före.

För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi

Annonsförsäljning:
e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Björn Sten,
gsm 0400 012 390

Leif Westerling,
gsm 050 329 4444,
fax (09) 278 4138

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
gsm 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar:
tfn (09) 612 615 50

prenumeration@kyrkpressen.fi.

Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 68 €
Utlandet 83 €

ryggen upp. Sedan dess har jag gjort två misslyckade försök att komma tillbaka.

Våren 2007 sa läkaren att han har provat alla knep och skrev ett intyg som gjorde Bent-Eric Rönn till sjukpensionär.

– Det var inte i den åldern jag ville gå i pension. Undermedvetet var jag beredd att det skulle sluta så, men jag var inte beredd att få beskedet rakt i ansiktet. Jag gick ut i skogen och var borta i sex timmar. Jag gick i sakta mak och sorterade mina tankar tills jag accepterade faktum.

Han förstörde ryggen redan efter avslutad medborgarskola då han arbetade i skogen.

– Jag tyckte mycket om skogsarbete. Men på den tiden vägde en fulltan-

I HÖST har Bengt-Eric Rönn fått bekanta sig med Nykarleby som studerande på folkhögskolan. I vår bär det av till Nicaragua.

kad motorsåg tolv kilo, vilket inte var så bra för en tonåring.

Rönn ser hela livet som ett bönesvar. – Det är svårt att veta var jag skulle ha varit i dag om inte allt detta hade hänt. Men jag har inget att klaga på. Vården är så pass bra att jag har klarat mig de gånger jag har behövt den. Till och med den bristfälliga tekniken på sjuttioalet lyckades lappa ihop mig.

På väg till Nicaragua

Nuser Bengt-Eric Rönn framemot att resa till Nicaragua. Han går på Kristliga Folkhögskolans volontärlinje i Nykarleby. I höst har vardagen fylld av intesivstudier i spanska och i januari reser gruppen på fjorton studerande till Nicaragua för att jobba som volontärer i tre månader.

– När vi adopterade vår son från Guatemala 1991 väcktes mitt intresse för det spanska språket och Latinamerika. När jag såg annonsen om volontärlinjen i januari sa jag till min fru Kerstin att det här är något för mig. Hon läste annonsen och sa: Inte för mig. Men du får nog åka. Att jag blev antagen bland drygt 40 sökande ser jag som Guds ledning.

Förutom några kurser i spanska som han tog på 2000-talet läser han en spansk Bibel.

– Jag läser den spanska Bibeln jämtes med 1917 års översättning och Bibel 2000. Men det är inte riktigt enkelt att få fram det passiva ordförrådet från bibelläsningen när man talar spanska. Det går lättare att skriva, då har man tid att tänka.

BENGT-ERIC RÖNN

FÖDD 1949 I REPLIT, BOSATT I VÄSTERHANKMO.

GIFT MED KERSTIN, EN VUXEN SON.

STUDERAR SPANSKA, SKA ÅKA SOM VOLONTÄR TILL NICARAGUA I VÅR.

FISKAR FÖR HUSBEHOV, PYSSLAR MED HUSET OCH SKOGSSKIFTET. FÖRSAMLINGSAKTIV, SPELAR BRODER LORENS I KYRKOSPELET I VÖRÅ.

Kyrkan får hjälpedarbank

KONFIRMANDARBETE. Kyrkostyrelsen ska inrätta en så kallad hjälpedarbank. "Banken" ska bli en webbtjänst där församlingar från hela landet kan dela med sig av sina erfarenheter från konfirmandarbetet. Där ska ungdomar från olika församlingar kunna mötas. Målet är att skapa en diskussion mellan olika sorters församlingar och

mellan vanliga församlingsmedlemmar och kyrkan.

Över 20 000 finländska ungdomar deltar i den verksamhet församlingarna ordnar efter skriftskolan. Årligen verkar 16 000–17 000 ungdomar som hjälpedare.

Vem som ska upprätta och administrera hjälpedarbanken är oklart – den frågan ska Kyrkostyrelsen nu utreda.

KU utvidgar rösträtten

HÖSTMÖTE. De direkta medlemmarna i Kyrkans Ungdom föreslås få rösträtt. På lördag tar förbundets höstmöte i Korsholm ställning till stadgeändringen.

Förbundets direkta medlemmar är de som är bosatta där förbundet inte har något krets. De är runt tvåhundra till antalet. KU har totalt cirka tvåtusen medlemmar.

För tillfället har endast de delegater som utsetts av kretsarna rösträtt. De direkta medlemmarna har närvarorätt.

På höstmötet i Korsholm under veckoslutet är **Klas Lindberg** från Sverige huvudtalare. Amigo Choral med **Sören Lillkung** som dirigent och organisten **Markus Wargh** ger konsert i kyrkan på söndagen.

Ingen midsommarkonfirmation

ÖVERMARK. En ny tid inträder i Övermark församling då traditionen med midsommarkonfirmation bryts. Nästa sommar sker konfirmationen söndagen före midsommar.

Initiativet till förändringen togs på ett föräldramöte där man också röstade om saken. En klar majoritet var för att flytta datumet. Församlingsrådet har be-

slutat att tillmötesgå föräldrarnas önskemål, skriver Syd-Österbotten. Tf kyrkherde **Ralf Sandin** säger till tidningen att han har dålig erfarenhet av att flytta konfirmationsdatum från sin tid i andra församlingar.

– För församlingens skull borde konfirmationen hållas på midsommar. Övermark är en konservativ församling.

LEKMANNAOMBUDEN PETER Lindbäck och Åsa A. Westerlund och prästombuden Max-Olav Lassila och Bo-Göran Åstrand tar i Kyrkostyrelsens strukturförslag.

Ändra lite och det blir bra

FÖRSAMLINGSSTRUKTUR. Alla de drygt femtio kyrkomötesombud som uttalade sig under förra veckans remissdebatt i Åbo var positiva till den nya församlingsstrukturen "Samfällighet 2015".

TEXT OCH FOTO: ROLF AF HÄLLSTRÖM

– Men i så gott som alla inlägg ville man modifiera förslaget på något sätt, säger prästombudet **Bo-Göran Åstrand**.

Man vill ändra på valsätt, placera en lekman som gemensamma kyrkorådets ordförande och hålla kvar alternativa strukturer så att inte fungerande storförsamlingar som Salo och Jyväskylä behöver dela upp sig igen. Den kommande strukturen är rätt långt bekant för de församlingar som redan nu ingår i en samfällighet. Till det nya hör att det hela ska ledas av en kontraktsprost.

– Det är ett plus att samfälligheten får en klart uttalad ledning, säger Åstrand. Det är också bra med större rörlighet mellan församlingarna med tanke på

"Vi söker nu den minst dåliga lösningen."
Peter Lindbäck

personalen. Dessutom kan det hända att det blir så att man inte måste byta församling om man flyttar inom samfälligheten.

Ett minus sett ur lokalförsamlingens perspektiv är att man måste vara beredd att dela sin personal med andra. Där kan finnas grogrund för interna konflikter.

I dag är de svenska prästernas arbetsgivare domkapitlet i Borgå. Den kommande kontraktsprosten – som utses av domkapitlet – ska leda samfällighetens verksamhet. En del föreslår att kontraktsprosten blir förman för alla kyrkoherdar i samfälligheten.

– Det skulle föra in ett extra mellansteg, säger Åstrand om Borgå stift.

Biskop emeritus **Gustav Björkstrands** språkkonsekvensutredning som finansierats av tankesmedjan Magma finns med i beredningen och väckte inga protester.

Åland ger exempel

"Samfällighet 2015" är tillsvidare bara en redogörelse som Kyrkostyrelsen önskar att kyrkomötet debatterar, säger det åländska ombudet **Peter Lindbäck**. Kyrkan har bundit sin geografi vid

den kommunala strukturen och den statliga kommunreformen tvingar fram en ny församlingsstruktur.

– Vi söker nu den minst dåliga lösningen, säger Lindbäck.

Lindbäck talar för frivillig samgång till samfälligheter för Ålands del eftersom grundproblematiken inte förekommer på Åland. Där har en kommunreform redan långt genomförts – och alla 16 kommuner finns kvar. Den åländska självstyrelsen har helt enkelt lyft de riktigt tunga bitarna av kommunerna och själv tagit över ansvaret för hälso- och sjukvård och utbildning, liksom barnomsorg och grundskola.

Församlingarna på Åland har delvis redan gått samman och är nu tio. I teorin tycker Lindbäck det är möjligt för de åländska församlingarna att bilda en kyrklig samfällighet som omfattar hela landskapet, men då kommer förslaget dåliga sidor fram.

– En gemensam kyrklig skatteprocent är inte det största problemet. Men församlingarna kan inte längre fungera som juridiska personer. All församlingsegendom övergår till samfälligheten.

De åländska församlingarna äger både mark, holmar och fiskevatten och allt förvaltas på det lokala planet. Det är det åländska medborgarsamhällets styrka. Förtroendemannainsatsen elimineras i en samfällighet.

Lindbäck tror att de åländska församlingarna snarare skulle vara intresserade av att de tunga funktionerna sköts av ett gemensamt "kommunförbund" för att låna ett begrepp från den världsliga sidan. Då kunde de behålla sin juridiska självständighet.

"SAMFÄLLIGHET 2015"

• **Medlemmarna i kyrkan** hör fortfarande till lokala församlingar som ska ha kyrkoherde, kyrka, verksamhetsutrymmen, begravningsplats och ett kyrkoråd. Alla församlingar ska ingå i en samfällighet som svarar för ekonomi, förvaltning, fastigheter och begravningsplatser och personaladministration. Personalen övergår till samfälligheten som sedan "portionerar" ut personal och pengar åt församlingarna som sköter verksamheten.

KYRKOMÖTET ABORT

Räsänens tal väckte debatt

Inrikesminister **Päivi Räsänen** ansvarar för kyrkofrågor i regeringen. I den egenskapen höll hon ett hälsingstal till det församlade kyrkomötet i Åbo.

I sitt tal tog hon upp frågor om abort, eutanasi och

invandring. I alla dessa frågor ansåg Räsänen att både staten och kyrkan bör ta sitt ansvar och försvara människovärdet och respekten för livet.

Enligt Räsänen är abortfrågan ett tabu i Finland – något som man inte vågar diskutera öppet.

Under talet läste Räs-

änen upp ett brev från en barnmorska som beskrev ett fosters dödskamp.

Räsänens tal väckte motstridiga känslor bland deltagarna i kyrkomötet. En del av kyrkomötesombuden stödde hennes tanke medan andra tyckte att hon utnyttjade sitt tal för politiska syften.

PÄIVI RÄSÄNEN. FOTO: KP-ARKIV

STRATEGI SVENSKA

Kyrkan ska få språkstrategi

Katainens regering har i uppdrag att utarbeta en språkstrategi för hela landet – nu ska också kyrkan göra upp en strategi för bägge nationalspråken. Det beslöt kyrkomötet förra veckan.

Kyrkan ska kunna utnyttja Nationalspråksstrategin då den gör upp sin egen språkstrategi. Nu ska kyrkan gå igenom sina egna språkbestämmelser och bedöma hurdan strategi som behövs. När den nya strategin görs upp beaktar kyrkan också samernas ställning och det att allt fler språk används i Finland i dag.

Ingen enighet om fusionen i Pedersöre

FUSION. Gör inget. Vänta. Två svenska församlingar. En svensk församling.

TEXT: JOHAN SANDBERG

De fyra församlingarna inom Pedersöre samfällighet har samtliga olika visioner om framtiden.

Senaste vecka samlades råden i Esse, Purmo, Pedersöre och Jakobstads svenska utan sina kyrkoherdar för att diskutera de bägge föreslagna fusionsmodellerna.

Alternativen är att slå ihop tre eller alla fyra församlingarna till en. Några beslut fattades inte.

Närmast varandra står sannolikt Purmo och Esse församlingar. I Purmo vill man helst bevara läget som det är. – Vi vill gärna hålla kvar vår församling. Men ifall det inte är möjligt är vi beredda att acceptera att gå ihop med Esse och Pedersöre, säger viceordförande Marina Lillkvist i Purmo.

I Esse vill rådet vänta ett eller två år innan man tar beslut.

– Vi vet inte hur kommunreformen påverkar församlingarna, säger Anders Värn-

ström i Esse. Kyrkomötets beslut att gå in för samfällighetsmodellen har också gett en ny aspekt att ta i beaktande. Det kan hända att Larsmo kommer att höra till samfälligheten i Pedersöre.

Församlingrådet i Pedersöre ställer sig enigt bakom modellen där Jakobstad står utanför fusionen.

– Men det finns också stöd för både time-out och att ta Jakobstad med, säger Kristofer Knuts i Pedersöre.

I Jakobstads svenska stöder församlingrådet enhälligt att det bildas en svensk församling av alla fyra.

Att fusionen ska bli av kräver att något av församlingarna tar det formella initiativet till den. Det har de tre församlingarna inom Pedersöre kommun inte tänkt göra. I Jakobstad har det inte diskuterats.

– Det är en lite märklig situation, säger Holger Wester i Jakobstad. Faktum är att initiativet till hela samgångsdiskussionen inte har kommit härifrån.

Mycket kan ännu förändras nästa vecka då alla församlingar samlas till ett gemensamt möte tillsammans med kyrkoherdarna i Punsar bönehus.

Res med oss

Koh Lanta & Krabi i Thailand 16-31.1, pris från 2145,-

Kirkkonummen Sanomats läsares resa där det ingår ett digert utflyktspaket med bl.a. 5 gemensamma måltider. Tvåspråkig guide i Thailand.

Teaterresor till Stockholm

Jesus Christ Superstar på Göta Leijon 22.2-24.2

Tidernas största rockopera med Ola Salo i huvudrollen. Viking Lines båtresa Hel-Sto-Åbo. Buss med från Västnyland. Prisuppgifter och exakt reseprogram kommer senare.

Rainman på Rival 5.4-7.4

Den fyrfaldigt Oscarbelönade filmen visas nu äntligen en scen med Robert Gustafsson och Jonas Karlsson i huvudrollerna. Viking Lines båtresa Hel-Sto-Åbo. Buss med från Västnyland. Prisuppgifter och exakt reseprogram kommer senare.

Blomsterresor till Holland och Österrike

Amsterdam 11-14.4.13, pris från 892,-

Svenskspråkig tulpanresa där man får se de ljuvliga blomsterfälten. Centralt beläget hotell. Stadsrundtur, heldagsutflykt till Keukenhof och halvdagsutflykt till Edam/Volendam, samt busstransport Västnyland – H:fors-Vanda flygplats tur-retur ingår i priset. **OBS Begränsat antal platser!**

54th Narcissus Festival in Ausserland 30.5-3.6.

Den största blom- och folklore festivalen i Österrike. Prisuppgifter och exakt reseprogram kommer senare. **OBS Begränsat antal platser!**

Mera resor och noggrannare program finns på våra byråer eller på vår hemsida www.matkahaukka.com.

Resebyrå Resehaukka Ab

Munkkullavägen 15, 02400 Kyrkslätt
Tel. 09-2965000
e-mail: rese@matkahaukka.com
Dalgatan 1, 10300 Karis
Tel. 019-2782800
e-mail: karis@matkahaukka.com

Hugo och Maria Winbergs stiftelse upprätthåller servicehusboende på Tunaberg och vårdhemmet Tunaro för svenska pensionärer. Vi behöver dina frivilliginsatser, kontakta Mona Sandberg, 050-520 2700. Lediga närvårdartjänster. Vi tar också gärna emot gåvor och testamenten, kontakta Ken Thilman 040-5568 312.

Seminarium för äldre

Välkommen på seminarium för äldre. Dagen bjuder på information om kost, minnet och valbefinnande. Dessutom får vi njuta av sång och musik.

Tid: Tisdag 20.11.2012 kl. 9.30- 14.30

Plats: Seniorpunkten, Niklasvägen 1 65610 Korsholm

Program	Kl. 9.30	Välkomstord
	Kl. 9.45	Glädje och balans i vardagen på äldre dagar Maija-Liisa Byskata
	Kl. 10.45	Minnet Jenny Laaksonen, Österbottens Minneslots
	Kl. 11.30	Lunch (till självkostnadspris)
	Kl. 12.30	Matlust för äldre Carina Blom, Folkhälsan
	Kl. 13.30	Kaffe
	Kl. 14.00	Sång och musik Noomi Elfving och Maria Kaivonen
		Avslutning

Ingen kursavgift.
Arrangörerna bjuder på kaffe, anmäl er gärna för serveringens skull.

Pia Nabb tfn. 050 542 8175, Folkhälsans förbund i Österbotten
Jenny Laaksonen tfn. 044 345 0590 Österbottens Minneslots

Livsmod. Livsmening. Livskunskap.

Höstnytt från Libris!

Robert Dam
Avhopparen
– mina 20 år i scientologin

Robert Dams självbiografi, som också ger en överblick över scientologins historia, har blivit mycket uppmärksam både i hans hemland Danmark och internationellt.

Inb. 31,50

Ylva Eggehorn (text)
Tord Nygren (ill.)
En vän från himlen

Ylva Eggehorn och Tord Nygren har återberättat Bibeln på ett nytt och annorlunda sätt för barn. *En vän från himlen* är Gamla och Nya testamentets berättelser för en ny generation.

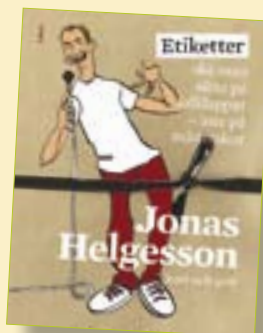
Inb. 28,50

Selma Lagerlöf
Kristuslegender

De omtyckta novellerna om ödmjukhet, kärlek och medkänsla kommer nu i nytryck, illustrerade med vackra samtida skolplanscher.

Inb. 32,50

Jonas Helgesson
Etiketter ska man sätta på julklappar
– inte på människor

”Behandla inte människor som strumpor – gallra inte bort de udda.” En presentbok full av kortkorta visdomsord av omåttligt populära Jonas Helgesson. Om livet, om kaffe, om människovärde.

Inb. 23,90

Nu i pocket:

Barbara Johnson
Glädjestänk

Humoristen Barbara Johnson bjuder på en text för varje dag under ett år. **8,90**

Bruce Olson
Driven av kärlek

Efter svåra strapatser möter den 20-åriga Bruce Olson till slut de fruktade motilonindianerna i Colombia. **8,90**

Adrian Plass
Adrian Plass he(m)liga dagbok

Ibland kan det vara svårare än man tror att leva det perfekta kristna livet! **8,90**

Beställningar:

(09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi
www.fontanamedia.fi

 Fontana Media

WITTENBERG FIRADE årets reformationsdag bland annat med att konfirmanderna tågade genom staden med fanor och plakat.

FESTGUDSTJÄNSTEN FYLLEDE slottskyrkan i Wittenberg.

DEN SOM ville kunde köpa sig en t-skjorta med Luthermotiv.

Luther firas innerligt i Tyskland

JUBILEUM. Reformationsdagen firas enligt traditionen den 31 oktober till minne av att Martin Luther spikade upp sina 95 teser om avlatshandeln på slottskyrkans dörr i Wittenberg. I Tyskland förbereds redan 500-årsjubileet år 2017.

TEXT OCH FOTO: LARS-RUNAR KNUTS

Reformationsdagen är helgdag i några delstater i Tyskland, bland annat i Sachsen-Anhalt där staden Wittenberg ligger. Ett tecken på **Martin Luthers** betydelse för staden är att stadens officiella namn är Lutherstadt Wittenberg. Så heter den till exempel på vägs skyltar och i tågtidtabeller.

För att ge alla besökare möjlighet att delta i en gudstjänst under reformationsdagen hade man ordnat tre festgudstjänster, alla synnerligen välbesökta.

Till den högtidliga delen av programmet hörde festkonserter på kvällen i stadens kyrkor. En renässansmusikfestival hade sin avslutning samma dag och slottskyrkan var öppen för sista dagen på många år. Den ska renoveras grundligt för att kunna tas i bruk på nytt 2016.

Konfirmanderna i delstaten hade inbjudits till konfirmandträff med eget program och vandrade i procession genom staden med fanor och plakat.

På torgen, gatorna och

gårdarna i gamla stan i Wittenberg ordnades ett brokigt program. Blåsorkestrar spelade, det sjöngs visor och ballader, ofta ackompanjerade på säckpipor. Narrar och tiggare vandrade omkring på gatorna bland hederliga borgare i tidsenliga kläder. Verkstäder höll öppet hus. Konditorierna hade dagen till ära bakat en reformationsbulle. Det såldes t-skjortor med Luthermotiv. Alltsammans blev en gigantisk medeltidsmarknad.

Stort jubileum vid dörren Det blir stort 500-årsjubileum för reformationen i oktober 2017. Året kan verka

”Det är slående hur stor betydelse Martin Luther har på många orter i Tyskland – speciellt i protestantiskt dominerade delstater.”

Lars-Runar Knuts

avlagset men förberedelserna har varit i full gång redan länge. Reformationsjubileet föregås av ett helt jubileumsårtionde – på tyska *Lutherdekade* – som inleddes den 31 oktober 2008 och avslutas den 31 oktober 2017. Årtiondet har olika temaår som belyser reformationens betydelse för samhällets och kyrkans utveckling, till exempel Bekännelse (2009), Utbildning (2010), Frihet (2011), Musik (2012) och Tolerans (2013). Under temaåren ordnas utställningar, föredrag och andra tillställningar.

Tyskland firar också andra jubileer med anknytning till Luther. År 2010 uppmärksammade man till exempel att det gått 450 år sedan Luthers medarbetare och förtrogne Philipp Melancthon dog. Melancthon anses ha gett den avgörande impulsen till Luthers bibelöversättning.

Musik och vandring

”Musiken är en gudagåva; den fördrivar djävulen och gör människan glad”, skrev Luther. Han kallade församlingssången en evangeliets förkunnelse i sång. Luther skrev många sånger och var en god sångare och lutspele. I år, då det är musiken som har temaår, står män som **Johann Sebastian Bach**, **Heinrich Schütz** och **Georg Philip Telemann** i centrum. Under året firar gosskören vid Thomaskyrkan i Leipzig (Tho-

manchor) sitt 800-årsjubileum. Då framförs också modern kyrkomusik i gospel- och jazzkonserter.

Med anledning av reformationens 500-årsjubileum öppnas också en Luther-vandringsled. Vägen för vandraren till de platser där Luther verkat. Den kommer att ha en totallängd om 844 kilometer och blir helt klar 2017, men redan nu kan man gå några sträckor. I centrum står Augustinerklostret i Erfurt, där Martin Luther var munk och där han prästviges 1507. Vandringsvägen leder från Erfurt till Eisenach, där Luther gått i skola. Vägen går också till Wartburg i närheten av Eisenach. Under åren 1521–1522 vistades Luther där inkognito och under vistelsen översatte han Bibeln till tyska.

Luthers minne lever

Det är slående hur stor betydelse Martin Luther har på många orter i Tyskland – speciellt i protestantiskt dominerade delstater som Sachsen-Anhalt och Thüringen. I staden Jena, som ligger i Thüringen, har stadens huvudkyrka Luthers gravplatta i original och man har räknat ut att Luther besökte staden minst elva gånger.

Den som besöker Wittenberg ska passa på och besöka världens största Luthermuseum. Det finns i den byggnad som Luther bodde i från 1525 då han gifte

sig med **Katharina von Bora**. Katharina hade ansvar för ett stort hushåll – där bodde 35–50 personer. Hon hade hand om hushållskassan och skötte familjens ekonomi med säker hand.

Museet har öppnat en specialutställning om Luthers levnad och verk. Informa-

tiva tavlor redogör grundligt för reformationens förlopp. Många reformer infördes utgående från Luthers förslag. Bland annat tog man i bruk en allmän penningkista. I den samlade man medel och ur den fick fattiga hjälp till exempel så att deras barn kunde gå i skolan.

3 FRÅGOR TILL

Tomi Karttunen

Ska reformationsjubileet 2017 firas också i Finland?

– Jo! säger **Tomi Karttunen**

– som är sekreterare för teologiska och ekumeniska frågor vid Kyrkostyrelsen.

– Det finns en grupp som gör upp planer för märkesårsfestligheterna. Vid årsskiftet ska vi presentera förslag på hur vår kyrka kunde lägga upp programmet.

Vad kan du berätta om jubileet redan nu?

– Vi kommer säkert att få höra ett verk som komponeras för tillfället. Vi hoppas också att både församlingar och skolor ska ha eget märkesårsprogram. Ett konkret projekt som vi planerar är en vuxenkatekes. Kanske något

förlag nappar på idén att ge ut en Lutherbok? Dessutom planerar vi ett samarbete kring en Lutheranisation tillsammans med Ungerns lutherska kyrka.

Ska huvudfesten gå av stapeln den 31.10.2017, exakt 500 år efter att Luther spikade upp sina teser?

– Så blir det antagligen. Hela år 2017 blir ett märkesår i Finland. Vi firar ju samtidigt att det gått 100 år sedan Finland blev självständigt. Också Finlands ekumeniska råd firar 100-årsjubileum år 2017 och vi vill fira tillsammans med andra kyrkor.

– Vi hoppas att det blir en stor fest också här i Finland och inte bara i Wittenberg. Det blir en chans att påminna finländarna om kyrkans budskap – lutherskt och ekumeniskt.

Något måste göras – men vad?

UNGDOMAR. Kyrkan vill nå ungdomar som riskerar att slås ut från arbets- och studielivet. Ute i församlingarna vill man gärna veta hur.

TEXT : SOFIA TORVALDS

Det finns över 50 000 ungdomar i Finland som varken har en arbets- eller studieplats. Kyrkan vill nå ungdomar som riskerar att bli utslagna – men hur det ska gå till finns det inga patentlösningar på.

Frågan diskuteras under *Nyt on henki päällä*-kampanjen som startade i Kuopio stift för ett par veckor sedan.

Ett av kampanjens mål är att utreda vad församlingarna gör för att nå ungdomarna i dag. **Gita Lindgren** som är ungdomsarbetsledare i Kimitoöns församling säger att det görs en hel del men aldrig tillräckligt.

– Jag har mött många ungdomar som löper risk att bli utslagna. En del av dem har problem hemma och har haft det jobbigt redan då de var små barn. Det har hänt så många svåra saker i deras liv.

Till exempel föräldrarnas skilsmässa kan vara en händelse som gör att allt börjar gå snett. I en stor grupp med barn eller ungdomar har ledarna svårt att handskas med enskilda ungdomar som mår dåligt och betar sig illa.

– Det drabbar hela gruppen.

Inga lätta lösningar

I Kimitoöns församling gjorde man ett försök att skapa en egen skriftskolgrupp för ungdomar som behövde mera stöd.

– Men det ville de inte. De kände sig utpekade.

Lindgren har själv läst specialpedagogik och vet en hel del om hur man borde bemöta ungdomar. Ändå har hon stått inför situationer då hon helt enkelt inte vetat vad hon ska ta sig till.

– De mår ju så dåligt. De

INGEN VILL bli utslagen. Många ungdomar betar sig illa för att de vill bli sedda. FOTO:ISTOCK

borde verkligen få möjlighet att regelbundet tala med någon som har tystnadsplikt.

Hon menar att det inte finns några lätta lösningar.

– Men jag tror att det är något som vi behöver grubbla över jättemycket. Själv skulle jag gärna höra hur de löst knepiga situationer i andra församlingar.

Lindgren efterlyser seminarier om hur man klarar av en grupp med utagerande barn och ungdomar.

– En ledare klarar av en som utagerar om det finns en gruppassistenta som kan göra något tillsammans med den som "flippar ut".

Vill bli sedda

Lindgren säger att många ungdomar betar sig hur trevligt som helst hemma med sina föräldrar, men när de ska vara i en grupp med andra ungdomar börjar de tävla om vem som är tuffast.

– De blir nästan som två olika personer. Det skulle

vara nyttigt för många föräldrar att följa med sina barn i skolan en dag och se hur de fungerar i grupp.

Samtidigt tycker hon synd om dem: många gör ju bara tokiga saker. För en del av dem kan det sluta riktigt illa.

– Men inte betar de sig dåligt för att de vill bli utstötta. De vill bara så fruktansvärt gärna bli sedda.

Nyt on henki päällä-kampanjen när Borgå stift i samband med Ungdomens kyrkodagar i februari 2013.

JULKORT EFTERLYSES

Vad berättar dina julkort?

ADVENT. Nu efterlyser Kyrkpressen berättelser om julkortet du inte glömmer.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Julen kommer, julengår – och julkorten slängs i pappersinsamlingen. Men ibland väljer man att spara ett. Varför?

KP:s adventsserie presenterar i år julkort som har en berättelse. Berättelsen kan handla om svåra saker som

krig och förluster. Den kan också handla om ljusa saker: som att barn föddes och familjer kom samman. I varje adventsnummer presenterar vi några kort som varit viktiga för någon.

Har du ett fint julkort i dina gömmor – och en kort berättelse om varför kortet är viktigt? Tipsa KP-redaktionen genom att skicka e-post på adressen redaktionen@kyrkpressen.fi eller skriva till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "julkort".

PÅ TVÄREN JOHAN MYRSKOG

Drömmen om en vänlig vardag

Tack till dig bästa busschaufför som räddade min eftermiddag! I en kultur där

man helst inte ska göra eller acceptera något som skiljer sig från normalt beteende kan det vara

så skönt då dessa sällsynta konstigheter får ske.

Jag såg att bussen närmade sig och tvingades frustrerat vänta på alla bilar som bara måste åka förbi i just det ögonblicket och hindrade mig från att springa till den folktomma busshållplatsen. I ren

desperation slängde jag ut en arm för att signalera till busschauffören att jag ville åka med fastän jag inte stod på rätt ställe.

Till min stora förvåning stannade bussen. Utan att riktigt kunna förstå att jag hade lyckats fånga den sprang jag i ilfart fram för

att stiga på.

– Det var ett speciellt sätt, sa den glatt leende utländske busschauffören med en glimt i ögat.

Det är spännande hur en så liten men vänlig gest kan påverka ens humör. Stressen och irritationen rann av mig omedelbart och glad

och tacksam hälsade jag på chauffören som småskrockande fortsatte köra.

Jag har svårt att tänka mig att väldigt många finländska busschaufförer skulle ha gjort på samma sätt. Inte för att de skulle vara sämre människor än den utländske chauffören

men för att den finländska kulturen inte riktigt tillåter sådant beteende.

Tänk om lite fler av oss skulle våga stanna upp och göra lite gott i vardagen. Underskatta inte de små vänliga handlingarna. Den som är trogen i smått är trogen också i stort.

En frusen själ ser himlen igen

PETER HALLSTRÖM har äntligen kunnat lämna sitt själsliga fängelse, byta ut bilderna på en straffande och dömande Gud mot en relation som erbjuder kärlek, gemenskap, nåd och barmhärtighet.

FÖRSONING. Han växte upp i pingstkyrkan. Där fick Peter Hallström utveckla sin musikalitet, men budskapet om dom och straff gjorde honom vettskrämd och otrygg. Hans tro räckte aldrig till. I dag är den förlorade sonen hemma, såret i själen håller på att läka.

TEXT OCH FOTO:

MAJKEN ÖST-SÖDERLUND

Det stora hotellets lobby är mer än sprängfylld när Peter Hallström börjar sin releasespelning. Han har spelat in sin första egna skiva någonsin – *Brev från en förlorad son*. Han har hunnit bli 47 år. Han är ingen dununge inom musiken, på klaviatur har han ackompanjerat de flesta stora svenska artister. Hans låtar är välkända, bland annat har han gjort musiken till Björns Skifs megahit *Håll mitt hjärta, håll min själ*. Hans sånger har sjungits ofta, men alltid av andra artister. Peters egen röst tystnade. Tills nu. Något har hållit honom tillbaka. I dag vet han vad det var. Han längtade tillbaka till modersfamiljen – till tron. Inte till den förvrängda och ängsliga barnatron utan till en hel, omfamnande vuxentro där betoningen inte stavas straff utan nåd.

– Jag kallar mig troende nu, men kritiken mot pingströrelsen – som den såg ut under min uppväxt – finns kvar. Barn får inte behandlas så. Inte under några omständigheter.

Sömlösa nätter

Det är jäktiga dagar för honom nu. Alla rycker och drar i honom, han får fler förfrågningar om spelningar än han hinner med. Det har rasslat till i mejlboxen och i postlådan. Många har känt igen sig i hans texter: i skrällen för att inte vara redo vid Jesu andra tillkommelse, i fasan för att aldrig lyckas tro tillräckligt, i rädslan som skapat ångest och depression som bedövats med alkohol, terapi eller flykt in i arbete. För Peters del alla tre samtidigt.

I ett helt liv har minnena från barndomen satt skräck i honom. Kanske var de sömlösa nätterna allra värst. De började när han var åtta.

– Jag låg på golvet insvept i sängöverkastet som hängde ner från mina föräldrars dubbelsäng. Jag var livrädd för att Jesus skulle komma, rycka upp mina föräldrar och småsyskon. Jag var övertygad om att jag skulle bli kvar. Jag vågade inte sova, jag måste vara i närheten för att åtminstone se när de försvann.

Minnet gör fortfarande ont. Rösten bryts när han berättar.

– Vi pratade sällan om tron hemma, det var något som mina föräldrar överlät åt församlingen. Unga nitiska tonåringar skrämde oss till tro genom hot om straff och icke-tillhörighet. Det

”Jag låg på golvet insvept i sängöverkastet som hängde ner från mina föräldrars dubbelsäng. Jag var livrädd för att Jesus skulle komma, rycka upp mina föräldrar och småsyskon.”

Peter Hallström

är säkert smärtsamt för många att höra, men det var så likt en sekt det kan vara.

Dubbellivet inleds

När Peter var tolv år flyttade familjen från Stockholm till en mindre landsortsstad. Peter var ny i skolan, dessutom tjock och tillhörde en frikyrka. Att han var ny och tjock gick inte att dölja, men tillhörigheten till frikyrkan kunde han åtminstone förneka för att, om möjligt, undgå mobbing.

På kvällen kom ångesten. Peter visste mycket väl vad som hände den som förnekade sin tro.

Om det var förenat med mobbing och åtlöje att vara kristen i skolan var det tvärtom i ungdomsgänget i kyrkan. Reglerna behövde inte sägas rakt ut, alla visste vad som gällde. Ungdomarna bevakade varandra: ingen sprit, ingen dans, ingen lögn, inget sex, ingen sport – allra minst på helgen – ingen bio, bara lyssna på rätt sorts musik, inget umgänge med ”världsliga” ungdomar.

– Ibland var det någon som föll, som vågade bryta mot reglerna. Jag fördömde dem därför att jag själv så gärna ville falla.

Peter flyttade tidigt hemifrån då han började på ett musikgymnasium. Där inledde han sitt dubbelliv. Alkohol och nöjen med skolkamraterna på veckokvällarna, kyrkan och musiken på helgerna.

För en känslig konstnärssjäl som längtade efter att vara äkta och göra saker på djupaste allvar blev dubbelheten skoningslöst destruktiv. Tonåren som normalt innebär en identitetskras och ensamhetskänslor blev dubbelt drabbande eftersom Peter också till det yttre levde två liv.

När han slutligen fick brevet från sin gamla hemförsamling om att de bestämt sig för att utesluta honom blev han djupt sårad. Då var han i 25-årsåldern och hade precis brutit upp från sitt första äktenskap. Han var sårad för att han var utestängd, vägen tillbaka fanns inte längre. Nu var det inte bara den inre rösten som dömde honom, han hade ett papper – svart på vitt – på att han var avfälling, icke önskvärd.

Samtidigt var han lättad, nu var det slut på dubbellivet. Han intalade sig att det var skönt. Gud finns inte. Nu skulle han leva livet. Men han lyckades inte ens övertyga sig själv. Oron för domen och straffet fanns kvar.

Ateist, eller?

Han slutade också sjunga. Helt. Han minns så väl sina allra första framträd-

danden i kyrkan. Han sjöng duett tillsammans med sin mamma. Varje gång han sjöng började folk gråta, det fanns en omedelbarhet, en äkthet och en känsla i hans sång. Något som gick direkt in i människors hjärtan. De vuxna förmanade honom och sa att det var en gåva från Gud, det var inte hans egen förmåga utan Gud som talade genom honom.

– Långt efter att jag lämnat kyrkan insåg jag att exakt samma sak hände när jag satte mig vid pianot och sjöng, fast miljön var en helt annan – ofta en stökig pub med halvpackad publik. Det blev tyst, folk lyssnade och så började de gråta. När jag insåg det slutade jag sjunga. Jag ville och orkade inte bli påmind.

I stället skrev han låtar åt andra, drack självdestruktivt och överlevde tack vare att han träffade frun Karin, som egentligen inte förstod vad han berättade men som höll fast honom i vardagen, i livet med tre gemensamma barn och hans två barn från sitt första äktenskap.

Så kom vändpunkten, dagen då han likt den förlorade sonen ”besinnade sig”. Det började med ett brev till föräldrarna. Ett brev där han inte sparade på ordet ”varför?” och inte heller på ilskan och sorgen. Han ville ha en förklaring. Varför hade inte ens hans egna föräldrar skyddat honom mot församlingens själsliga övergrepp?

Inte långt senare berättar han för första gången någonsin sin levnadshistoria offentligt. Han håller ett föredrag för humanisterna om sin uppväxt i pingströrelsen. Filmen finns att se på Youtube. Det är en ilsken, förtvivlad, maktlös och framförallt rädd man som står framför kameran, sorgen syns i hela kroppen.

– Jag försökte kalla mig ateist, men det gick inte.

Slutligen landar han hos sångaren och prästen Ingemar Johansson som är anställd i Johannes församling i Stockholm, en församling inom Svenska kyrkan. Ingemar har hört honom sjunga. Han känner igen något, smärtan från barndomen, rädslan för straffet från en dömande Gud.

Peter börjar gå i samtal som så småningom mynnar ut i en vuxen konfirmation och en resa till Rom.

– När vi står i Sixtinska kapellet säger jag till Ingemar att jag inte kan tro. Det går inte. Då tittar han på mig och säger: Du behöver inte ha en högre kännelse än du själv klarar av. Då hän-

PETER HALLSTRÖMS skiva *Brev från en förlorad son* är hans bearbetning och uppgörelse med uppväxten i pingströrelsen. Han kan fortfarande bli arg då han inser att församlingen använde Guds namn för att skrämmas. Det tog ett helt liv att återfå en sund Gudsbild.

de det något i mig. Gud kräver inte mer av mig än jag klarar av. Vilken befrielse.

En egen läkesång

I dag handlar Peters tro inte om en livsförsäkring för att slippa helvetet. Den handlar inte ens om himlen och evigt liv. Den är en relation som ofta manifesteras i andra människors omsorg om varann. Den totala ensamheten har bytts ut mot gemenskap.

– Jag har försonats med att jag längtar efter att tro på Gud. I vissa stunder kan jag till och med tänka att jag har en kallelse.

Peters hemresa som började i vrede och ilska har i dag mynnat ut i en vuxens sons längtan efter försoning.

– Mellan mig och mina föräldrar finns inte längre något ouppklarat.

Orden i titellåten ”Aldrig älskad, aldrig omfamnad. Bara stumma ögons förbehåll och aldrig nåd” gäller församlingen, inte föräldrarna.

– Jag är inte ute efter att döma, jag kan bara berätta vad som gäller för mig. Det här är min sanning och jag är glad att jag kunde skriva min egen läkesång. Att min hemresa kunde sluta med att jag gav ut en egen skiva och att jag äntligen kan sjunga igen, med all den smärta och allt det allvar det innebär.

I vår ska Peter jobba som musikansvarig för Stefansmässor, en mässsa med egna texter, som ska firas i Stefanskyrkan i Vanadislundan i Stockholm. Han har lovat sig själv att skriva en psalm i månaden.

– Det tog ett helt liv för mig att bli frälst från de Gudsbilder som jag presenterats för som barn, att hitta en tro där jag är ok inför mig själv och inför Gud.

När han reser sig inför att vi ska ta bilder ser jag att det inte är samme man som jag sett på Youtube-filmen. Sonen som kommit hem är nästan två meter lång och otroligt rak i ryggen.

EVOLUTIONSKRITIK. När Matti Leisola själv för första gången mötte en kreationist blev han så arg att han tänkte slå honom på käften. Han nöjde sig med att slänga Bibeln i väggen.

Hemma hos kreationisten

TEXT OCH FOTO: TOMAS VON MARTENS

Matti Leisola är emeritusprofessor i bioprosessteknik och evolutionskritiker. Det är en kombination som låter högst osannolik i de flestas öron. Men i dag är det inte så ovanligt med naturvetare som tar avstånd från en strikt naturalistisk tolkning av evolutionen.

– Den naturalistiska tolkningen godkänner endast så kallade ”naturliga orsaker” till evolutionen, säger Matti Leisola.

Evolutionskritiker finns bland teister (gudstroende) men även bland den icke-troende naturvetare.

– Det finns också ateistiska vetenskapsfilosofer som är öppna kritiska mot en naturalistisk evolutionsteori.

Matti Leisola hör till de finländska naturvetare som skrivit på den internationella protestlistan *A Scientific Dissent from Darwinism* (www.dissentfromdarwin.org). Alla som skrivit på den listan är naturvetare med minst en doktorsgrad.

– När jag skrev in mig på listan fanns där ungefär hundra namn. I dag finns där närmare tusen namn från kända universitet i hela världen. En handfull av dem är finländska naturvetare, berättar Leisola.

De som skrivit på listan är kritiska till den vedertagna teorin om att alla arter uppkommit från en enda stamfader. I stället tror man att en naturlig evolution endast är möjlig inom de skilda huvudarterna. Exempelvis kan de olika arterna av hästar som existerar ha uppkommit från en gemensam stamfar.

– Det här kallas för mikroevolution och för det finns det gott om stöd i forskningen. Men i vår nuvarande forskning finns de facto inget som helst stöd för den allmänna tron att alla arter på något sätt uppkommit från varandra och från en gemensam stamfar. Dentyper av evolution kallas för makroevolution, säger Leisola.

Här skiljer sig synen mellan evolutionister och kreationister. För enkelhetens skull brukar man kalla dem som är anhängare av en naturalistisk evolution för bara evolutionister eller för darwinister. De som anser att enbart naturliga orsaker inte kan förklara evolutionen kallas ibland för kreationister. Det ordet är problematiskt eftersom det i dag närmast fungerar som ett skällsord och för att det finns en mängd olika kreationistiska synsätt och hypoteser.

– Bland evolutionisterna finns också en mängd olika synsätt på evolutionen. Dessa går inte att förena till en enhetlig teori. Men i allmänhet tror folk att det handlar om en enda teori, säger Leisola.

På en Wikipediasida som handlar om Matti Leisola står det att han är kreationist.

– Jag har under fyrtio år vant mig vid att bli kallad både det ena och det andra. Visst får man kalla mig kreationist om man vill.

Inga bevis på makroevolution

Leisola påstår att man inom forskning på cellnivå inte har hittat en enda mekanism som skulle kunna förklara hur makroevolutionen har gått till väga. Det vill säga hur den enda djurarten i det långa loppet gett upphov till en helt ny djurart eller till människan.

– Evolutionisterna påstår i sten att det finns mycket forskning som bevisar makroevolution. När man frågar efter den forskningen eller tittar efter i de böcker som de hänvisats till, så hittar man inte de påstådda bevisen någonsans, säger Leisola.

Det här är en gemensam erfarenhet för alla dem som är kritiska till en naturalistisk evolutionsteori, menar Leisola.

Leisolas akademiska meritlista är imponerande: Det är bara två månader sedan han gick i pension från posten som professor i bioprosessteknik vid Aalto-universitetet i Otnäs. I femton år var han

MATTI OCH Marja Leisola i soffan hemma i Nöykis i Esbo. Hustrun Marja har varit hemmafru hela livet. ”Hon hör till en utrotningshotad art av människa”, säger Matti.

professor, i sex år avdelningschef och under tre år dekanus (chef) för kemi och materialvetenskapernas fakultet. Det är en institution med totalt femhundra anställda och ettusenfemhundra studeranden. Tidigare har han arbetat i nio år som forskningschef vid Finska Socker (senare Cultor) och i sju år som forskare i Schweiz vid ETH-Zürich, en teknisk högskola med mycket gott internationellt rykte.

När Leisola själv första gången träffade en ”kreationist”, en person som var kritisk till darwinismen och evolutionismen, blev han rasande.

– Jag fick faktiskt lust att slå honom på käften, så arg blev jag. Jag kunde inte förstå att någon kunde ha en så korkad syn. Men jag slog inte utan slängde i stället Bibeln i väggen, säger Leisola.

Efteråt blev han förvånad över sin starka reaktion. Han insåg att hans evolutionstro var en övertygelse som satt mycket djupt i honom. Han började fördjupa sig i ämnet och läste ungefär femtio böcker parallellt med att han diskuterade frågorna med andra.

– Till slut tvingades jag medge att det var kreationisterna som stod för det kritiska tänkandet och att darwinisterna

kanske inte hade riktigt så hållbara argument för sina teorier som de själva trodde.

När Leisola bytte ståndpunkt från evolutionist till evolutionskritiker var han tjugotvå år och hade studerat biokemi i tre års tid. Trots att han var kritisk till den allmänt vedertagna evolutionsteorin lyckades han göra en akademisk karriär.

– Jag har stött på mycket motstånd och starka reaktioner från andra vetenskapare. Både här i Finland och när jag arbetade som forskare i Schweiz. Men i Schweiz hände också något märkvärdigt. Hela sex forskarkolleger – naturvetare – kom till tro efter att vi diskuterat evolutionen kritiskt.

Gud och vetenskapen

En vedertagen princip är att inte blanda in Gud i det vetenskapliga arbetet. Hur förhåller sig Leisola till den principen?

– Jovisst, så länge du arbetar i ett laboratorium, inom tillämpad naturvetenskap, så spelar inte Gud någon roll i sammanhanget. Men när det gäller exempelvis historia så spelar din livsåskådning en stor roll för hur du tolkar. Darwinismen är en historisk berättel-

se om hur den evolutionära utvecklingen gått till. Den historiska utvecklingen i evolutionen kan inte bevisas med naturvetenskapliga metoder. Det handlar om tolkning och synsätt, säger Leisola.

Vilka är då de tyngsta invändningarna mot en icke-styrd och "naturlig" evolution?

– Biologi handlar om information. Människans gener och celler är oerhört komplexa system av information. Det finns ingen chans att en så stor komplexitet kan ha uppkommit av slumpen, säger Leisola.

Leisola säger att historien lär oss att varje kultur genom tiderna har haft sin egen världsåskådning. Den dominerande världsåskådningen i Europa var länge kristendomen. Idag är det naturalismen som dominerar och det är den som lärs ut i skolor, i böcker och i medier.

– Vi är alla religiösa men med den skillnaden att en kristen är medveten om sin egen religiositet. Den som har en världslig och naturalistisk livsåskådning erkänner inte sin vetenskapstro som religiös. Den som säger sig vara icke-religiös är de facto mera religiös än vi kristna, menar Leisola.

Men hur är det med de olika evolutionskritiska synsätten. Finns det någon som anser att ett "kreationistiskt" synsätt ska tas på allvar och betraktas som vetenskap?

– Det är inte bara teistiska (gudstroende) vetenskapsfilosofier och naturvetare som anser att kreationismen bör tas på allvar. Även Thomas Nagel och andra ateistiska filosofer och naturvetare anser att man i skolor och universitet absolut borde undervisa om kreationistiska hypoteser och se dem som helt jämförbara med evolutionistiska och darwinistiska hypoteser, säger Leisola.

Leisola tror på Bibelns världsbild och menar att människan har vänt sig bort från Gud. Det är orsaken till att människor hellre tror på darwinismen och evolutionismen trots att den saknar stöd i forskningen.

– Bibeln säger att det för varje människa är uppenbart att Gud finns. Det är varje människas spontana upplevelse av livet. Det tycker jag man märker när man talar med människor. Fast de inte är kristna kan de säga att det är klart att den här världen inte kan ha uppkommit av sig själv.

"I Schweiz hände något märkvärdigt. Hela sex forskare och naturvetare kom till tro efter att vi diskuterat evolutionen kritiskt."

Matti Leisola.

ORDFÖRKLARINGAR

- **Evolutionsteorier** finns i både naturalistiska och teistiska varianter.
- **Naturalism** är synsättet att allting i världen kan förklaras med naturliga orsaker och utan att hänvisa till Gud.
- **Teism** är en filosofisk ståndpunkt som utgår från att det finns en Gud.
- **Kreationister** utgår i sitt tänkande från Bibelns världsbild.
- **Darwinister** utgår i sitt tänkande från strikt naturalistiska utgångspunkter.
- **Intelligent Design** eller ID är teorier som utgår från att det finns en intelligens bakom skapelsen, men man tar inte ställning till vem eller vad denna intelligens är för något.
- **Mikroevolution** är uppkomsten av småskaliga förändringar i en populations genfrekvens. Kreationister och anhängare av ID accepterar att mikroevolutionen är bevisad.
- **Makroevolution** är en obevisad hypotes om att nya organ och organismer kan uppstå genom upprepad mikroevolution.

KOMMENTAR

TOMAS
VON MARTENS

Vetenskap med öppna kort

Frontlinjen i evolutionsdebatten går inte mellan religiösa och icke-religiösa utan mellan na-

turalister och icke-naturalister. Det vill säga mellan dem som anammat en alltigenom sekulär vetenskapsyn som den enda rätta och mellan kritikerna som anser att den vedertagna synen leder till en ideologiserad och starkt begränsad syn på vetenskap.

Vetenskapsteoretikerna har aldrig lyckats skapa exakta kriterier och avgränsningar för vad som kan räknas som vetenskap och vad som inte kan. Om gränskriterierna sätts för snävt så leder det till att metoderna och tillvägagångssätten bakom många av de största naturvetenskapliga upptäckterna i historisk tid måste räknas som icke-vetenskap. Galileo, Kepler, Newton och Faraday är några kända exempel på naturvetare som byggde sitt vetenskapliga arbete på en teistisk och teologisk grund.

Att omkring tusen naturvetare skriver på en lista där de öppet tar avstånd från den vedertagna synen att en naturalistisk evolutionsteori är den enda tänkbara är en mycket stark signal. Den signalen visar att många forskare upplever att den allmänt vedertagna synen på vetenskapen som ett helt oberoende och opartiskt sökande efter sanning inte längre stämmer.

En del vetenskapsfilosofier tror att vi står inför ett nödvändigt paradigmskifte. Under vetenskapens första århundraden var den öppet teistisk. Sedan upplysningen har Gud gallrats bort från vetenskapen för att göra den neutral och objektiv. Nu menar både teistiska och ateistiska vetenskapsteoretiker att upplysningens paradigm gör större skada än nytta. Vetenskapen hotar att ideologiserar – eller har egentligen redan ideologiserats och ockuperats av naturalismen.

I stället har man föreslagit en pluralistisk vetenskapsyn. En sådan skulle innebära att man i vissa sammanhang kan kräva att vetenskaparens grundläggande livsåskådning lyfts upp för kritisk granskning. Det här tror vetenskapsteoretiker att kunde garantera en mera självkritisk och objektiv vetenskap, tack vare att de subjektiva och personliga utgångspunkterna blir tillgängliga för kritisk analys.

ELLIPS

Förlorad son

I den här veckans KP intervjuas den svenska musikern Peter Hallström.

Den kristendom han växte upp med var en rädsans tro. Det var en tro som gjorde att en åttaårig pojke inte kunde sova om nätterna för att han var så rädd för att Jesus skulle komma tillbaka. Den fick ungdomar att spionera på varann och frysa ut den som trodde fel.

Parallellt med Hallströms berättelse läste jag den norska författaren Karl Ove Knausgård story om hur han blev troende (Min kamp, del tre). Har var ett barn som bestämde sig för att vara kristen i en miljö där ingen annan var det. När kompisarna pallade äpplen sa han att de gjorde fel. Kristendomen blev hans sociala handikapp, liksom det att han började gråta så lätt och att han inte förstod att det var olämpligt att skryta.

Hallström blev retad för att han var tjock och kristen.

Hallström och Knausgård hoppade av det kristna taget. Snart stal Knausgård det enda äpplet i ett litet äppelträd. Hallström gled över till ett icke-kristenliv.

Den klassiska kristna berättelsen handlar om syndaren som mötte Jesus. Då blir mörkret ljus: alkoholisten slutar supa och den snikne blir givmild. Hos Knausgård består ljuset av friheten att palla det enda äpplet och ändå må bra inombords. Hallströms berättelse är mer komplicerad eftersom han försonats med att han "längtar efter att tro på Gud". När han återvänder till fadershuset är det fadern (Gud) som har förvandlats mer än den förlorade sonen själv.

Rörelsen från mörker till ljus inte är självklar för någon. Det kan vara bra att minnas när vi i dag berättar storyn om hur någon möter Jesus.

■ SOFIA TORVALDS

Ölglaset kan ge ett stänk av helighet

ÖLKULTUR. En luthersk präst som grundar ett Luthersällskap är inget att orda om. Utom då han skrivit en bok om öl, sällskapet handlar om öl och han har en samling på två tusen olika ölfaskor hemma hos sig.

TEXT: ROLF AF HÄLLSTRÖM

Lari Junkkari har jobbat tolv år som emigrantpräst i Kanada och tolv år som vanlig församlingspastor i Nokia. Nu arbetar han trettonde året som arbetslagsutvecklare i bolag tillsammans med **TaPIO Aaltonen**, de två teologer som efterfrågas mest inom företagsvärlden. Resan började under recessionen på 90-talet då friställningarna drabbade också bankanställda, lärare och vårdpersonal. De som vänder sig till Junkkari brukar säga att de vill höra "något djupare" än vanligt konsultsnack.

– Jag är präst och det jag kommer med är tro, hopp och kärlek, låt vara att jag inte använder ett religiöst språk.

Ur klimatdebatten har han lånat begreppet kolavtryck.

– Jag brukar tala om betydelseavtryck, du lämnar alltid spår efter dig på din arbetsplats.

Junkkari lär ut vishet till företagen. Rådet han ger är att du måste lära dig se din arbetskamrat, se människan i honom eller henne.

Antikens filosofer definierade visheten som en medveten strävan att uppnå ett tillstånd där så många som möjligt är bra.

– Visheten är ett av Guds många namn, påminner teologen.

Vishet är en ganska vardaglig sak. Junkkari brukar klä den i ord som vuxenhet och professionalism. De är inte helt vanliga teman för en präst?

– Tag och läs Paulus brev till galaterna eller korintierna. Där talar han om vad det innebär att vara vuxen, breven är rena arbetslagsutvecklingen. Det enda som saknas är blädderblocket och power point-presentationen.

Bröd och öl

Junkkari har skrivit en bok om öl. Han berättar om hur bröd och öl hos både präst och bonde i hundratals år varit de viktigaste sätten att konservera spannmålsskörden. På 1500-talet drack folk dagligen litervis med öl. De hölls på benen för att alkoholhalten inte var mer än ett par procent. Under fastan var ölet den viktiga näringskällan.

– Öl garanterade en ren dryck i en tid när vattnet inte nödvändigtvis var rent. Dessutom gjorde humlet att ölet hade en antiseptisk verkan.

Reformationen ändrade inte på Luthers inställning till öl. Ölet var en naturlig del av klostrens mathushållning.

I sina texter och predikningar lovprisar Luther ölet som ett utmärkt medel mot sömnlöshet. Enligt reformatorn "mår en arbetande människa bra av att dricka ett glas eller två för att koppla av". Gränsen gick vid tre, då hölls sällskapet ännu på en civiliserad nivå. Fyra lär ha fått Luther att tala om att leva som svin.

Måttlighet är det lutherska honnörsordet.

För Junkkari är alkohol ett missbruk bland många, som mat eller sex. Omåttligt drickande är ett sätt att fylla den egna tomheten, liksom arbetsnarkomans ekorrhjul.

– I dag fyller internetmissbruket samma funktion.

Det goda samtalet

Både i England och Tyskland hör puben eller ölstugan till byns liv, den är ett äkta och naturligt vardagsrum.

– **MÅNGA ÖFLASKOR** hade så fascinerande historiska berättelser på sina etiketter, förklarar Lari Junkkari sin samlarmani. Han har bevisligen smakat på över två tusen ölsorter från hela världen.

FOTO: TANJA MIKKOLA

– En inflyttare i en engelsk by går till den lokala puben. Där hittar han de viktiga människorna han behöver på en och samma kväll: prästen, rörmokaren och läraren.

I Tyskland har Junkkari konfererat på många församlingshem och avslutat kvällen med samvaro i den "Bierstube" som finns i anslutning. I Finland fungerar det inte så. Vår inställning till alkohol är så traumatisk.

– Ett bra samtal börjar alltid med att det finns en god lyssnare. Det gäller både företag, församling eller varför inte regeringar. Utan verklig dialog fungerar de inte, säger han.

Det viktiga är att komma samman och prata om lite viktigare saker än att det är halt ute. Om det sedan är en kaffekopp, en tekopp, ett vinglas eller ölstop är mindre viktigt.

– Över ölglaset kan man känna ett stänk av helighet. Den man talar vik-

Döden på sjukhuset

PJÄS

I Stopped My Body

Regi och koreografi:

Hanna Brotherus

I rollerna: Sonja Ahlfors, Marja Airola, Laura Koistinen, Eija Sipilinen och Joanna Wingren.

Om man tänker sig att en teaterpjäs är skådespe-

re som ger liv åt ett manuskript bestående av dialog och scenanvisningar kan Blau Fraus *I Stopped My Body* kännas mera som en sorts installation. Pjäsen spelas på tre språk – svenska, finska och engelska – som samexisterar snarare än kopierar varandra. Som spelplats har man valt Maria sjukhus vilket ytterligare bidrar till kän-

slan av att befinna sig i en installation. Publiken möter sjukhuslukten så fort den stiger in genom ytterporterna, och strax därefter är det dags för de blåa skådespelarna. På scenen möter vi skådespelare, men också så patienter som tillfrisknat från cancer.

I Stopped My Body handlar om att inte längre känna sig hemma i sin kropp och om döden som hotar och skrämmer och förr eller senare kommer.

EIJA SIPILINEN och Joanna Wingren. FOTO: NICO BACKSTRÖM

Som en av kvinnorna i pjäsen säger: Det är inte bara det att vi alla kan dö, det är dessutom så att vi alla kommer att dö.

I Blau Fraus version blir sjukdomen och döden en mycket kroppslig sak. Skådespelarnas kroppar talar mer än vad deras munnar gör. Det är kroppar som skriker, springer, som kastar sig mot vägarna i förtvivlan, som rasar ihop och rullar runt på golvet och som slä-

pas omkring med dödens svarta täcke över sig.

De repliker som finns i pjäsen bygger ingenting egentlig dialog mellan skådespelarna. Som ram fungerar i stället en berättelse som publiken får lyssna till innan agerandet tar sin början. Den berättelsen fungerar som stöd och dess drag kan man sedan känna igen i den mera abstrakta delen av pjäsen.

■ ERIKA RÖNNGÅRD

tiga saker med är en Guds avbild, en Guds skapelse som jag, säger han och citerar sin favoritfilosof Levine.

Ölkällaren Luther

Om Junkkari fick leva sitt liv på nytt skulle han vara krögare på ölkällaren Luther. Ingen helt unik kombination, prästgårdarna hade i tiden en viss gästgivarplikt och i den ingick plikten att utskänka öl. Som vän av små bryggerier skulle han ha både "Stadin panimo", Laitilabryggerets "Kievari"-serie och Malmgård i hyllan.

– Också de stora finländska bryggeriernas öl av lagertyp är helt okej.

Alkoholfritt öl skulle vara en självklarhet på hans krog. Den konsten klarar bryggerierna numera, men inte för femton år sedan, säger han av egen erfarenhet. Dessutom skulle han sälja det traditionella sannfinländska färskölet "sahti".

– Sahti var den gamla festdrycken som bryggdes till både bröllop och begravning, säger han och citerar framlidne ölgurun **Michael Jackson** – inte artisten – som påstod att finländsk sahti är det närmaste man kommer urölet från Mesopotamien.

Urval finns, enbart i Belgien finns det tusen ölmärken, i Tyskland nä-

ra tre tusen. Därtill kommer alla byabryggeriers öl.

– Ölvärlden är lika rik som viner-
nas värld.

Men Junkkaris värdshus skulle också ha en A-klinik, erbjuda både familjerådgivning och nykterhetsupplysning och mycket av det som en modern Tammerfors församling kan erbjuda i dag.

Ett råd ger han sina forna kolleger som utgår från att söndagens gudstjänst är kärnan i församlingens liv.

– Det är sant i den meningen att man firar nattvarden där.

Men kyrkans betydelse är så mycket större än så:

– Människorna längtar efter tro, hopp och kärlek och det kan man berätta om också på andra tider än klockan tio på söndagsmorgonen. På andra ställen också, säger Junkkari och tycker att åtminstone de stora stadsförsamlingarna kunde ge upp fixeringen vid söndag förmiddag.

"Människorna längtar efter tro, hopp och kärlek och det kan man berätta om också på andra tider än klockan tio på söndagsmorgonen."

Klassresa i dur och moll

FILM/DOKUMENTÄR

Palme

Regi: Kristina Lindström och Maud Nycander.

Var befann du dig när nyheten om mordet på **John F. Kennedy** slog ned som en bomb? Det är ett ofta förekommande spörsmål i den amerikanska offentligheten.

Men för vänner av den nordiska välfärdsstaten, i bästa fall utrustade med ett bultande internationellt hjärta (det här var tiden före den uttjatade globaliseringen), lär omständigheterna kring **Olof Palmes** död vara mera relevanta.

Till saken hör att Palme själv tidigt utmålades som en "svensk Kennedy", ett rykte som naggades i kanter-

na när den svenska stjärnpolitiker i stridens hetta satte den amerikanska Vietnampolitiken på pottan.

Allt det här och lite till finns att tillgå i den färska Palme-dokumentären som börjar och slutar med skotten på Sveavägen i februari 1986. Men som trots det tecknar en nyanserad, för att inte säga komplicerad, bild av överklassynglingen som bytte ut Östermalm mot arbetarrörelsen och en radhuslägenhet i Vällingby.

Fram träder bilden av en knivskarp politiker och debattör som inte ser ideologin som en last. Men som i kölvattnet av det realpolitiska 70-talsklimatet – med

OLOF PALME med Fidel Castro.
FOTO: FILMIKAMARI

allt vad det innebär av oljekriser och tuffare ekonomiska villkor samt ett antal politiska "affärer" med IB, Geijer och Bofors som nyckelord – tvingas till reträtt.

Ändå är det svårt att inte trilla dit. **Kristina Lindström** och **Maud Nycander** har vänt upp och ner på tv-arkiven och med Palmes familjealbum – i Super 8, det äldste av filmformat – och färskas intervjuer i ryggen skapar man en helhet med många personliga drag.

Men framför allt fungerar filmen som en tidsresa till en oskuldens tid, till ett folkhem i förvandling. Vemodigt är ett ord, det finns många andra.

■ KRISTER UGGELDAHL

Hedra minnet

Begravnings-tjänster med tiotal år av erfarenhet. Blomsterarrangemang, unika kistor, urnor.

Leveranser överallt i Finland

Inhemska kistor från **SHT**

Sibbo Blomster- och Begravningsstjänst
P. Borg & Co
Stora Byvägen 27, 09-239 2882 • info@borg.fi
www.borg.fi

Folkmusik på CD för julklappssäcken

Populär LP-skiva nu som CD.
Aspö-Erik, Brunskärs-Maja och Korpo spelmanslag spelar kända melodier och traditionella låtar.

12 €

Sammuls
– två av gruppens skivor nu till julklappspris. Visor och låtar ur vår folkmusiktradition i fräscha arrangemang med ett lätt stänk av jazz.

2 CD 20 €

Finlands svenska folkmusikinstitut
Handelsplanaden 23 A, 65100 Vasa
06-319 56 00 • info@folkmusik.fi • www.folkmusik.fi

Låt oss ta hand om Julfesten

Ring, fråga, begär offert och broschyr eller besök vår hemsida

Tfn (06) 788 8750

endivo - Lunch
- Catering

www.endivo.fi • catering@endivo.fi

UR EVANGELIET

"Håll er därför vakna, ty ni vet inte vilken dag er herre kommer."

Läs mera i
Matt. 24:36-44

OM HELGEN

Vaka och vänta

Uppbrottets söndag är kyrkoårets näst sista söndag. Den handlar om det andliga vakandet och väntan på Kristi återkomst. Söndagens tema uppmanar oss att vara medvetna om att vårt jordiska liv inte varar för evigt.

Att vaka innebär ändå inte en tärande oro inför det som ska komma, utan en trygg förlitan på att Gud fullbordar det goda verk som han har påbörjat i oss. Enligt Guds löfte väntar oss nya himlar och en ny jord, där rättfärdighet bor.

RUNT KNUTEN

"Om nu jag, som är er herre och mästare, har tvättat era fötter, är också ni skyldiga att tvätta varandras fötter."

Fottvätt i Bibeln temakväll to 22.11 kl.19.30 i Ävist bykyrka.

Helig

LÖ 17.11.2012

KL 9.30 - CA 16.30
EKENÄS FÖRSAMLINGSHEM (FH)
EKENÄS KYRKA (K)

OWE WIKSTRÖM

EN DAG KRING HELIGHET
med gästtalare Owe Wikström, Sverige

PROGRAM

KL 9.30 Morgonkaffe, välkommen (FH)
KL 10 - Föredrag, workshop, lunch (FH)
KL 13.30 - Sammandrag (FH)
KL 15 - Helig-mässa, servering (K)

Elektronisk anmälan och info:
www.ekenasforsamling.fi

EKENÄS FÖRSAMLING - MITTI LIVET

INSIDAN

Ansvarig redaktör:

Erika Rönngård,
(09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!

Björn Sten 0400 012 390, bjorn.sten@kyrkpressen.fi
Leif Westerling 050 329 4444, leif.westerling@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi

BETRÄKTELSEN PIA KUMMEL-MYRSKOG

ILLUSTRATION: RABBE TIINEN

Kliv ut ur det trygga!

"SITT INTE I BEKVÄMLIGHETSONEN och hoppas på att utvecklingen kommer långsamt", hörde jag nyligen på ett seminarium. Professorn lade till att det är den sämsta strategin ett företag eller en organisation kan ha. Föreställ dig i stället de värsta scenarierna och att de kommer snabbt, så du är beredd om de kommer.

Det är skönt att sitta i bekvämlighetszonen. Där får vi gosa ner oss i den fätölv av åsikter vi alltid haft, lägga upp benen på "så här brukar vi göra" och vila nacken mot "allt ser ut som vanligt". Det är en skön stämning bland alla som samlas där. Alla ser så bekanta ut och de talar så förnuftigt! Makt, lättja och ekonomiska tillgångar gör att vi dessutom kan ha möjlighet att stanna i zonen nästan så länge vi vill. Samtidigt missar vi hela utvecklingen där utanför.

Den som vill att företaget eller organisationen ska överleva behöver se mot framtiden och de utmaningar den för med sig. Hur möter vi dem? Kräver det en förändring eller ska vi stärka det vi redan är bra på? Vad måste vi skala bort? Vad har vi glömt att vi hade lärt oss?

OCKSÅ DE RELIGIÖSA bekvämlighetszonerna är många. Vi tycker som vi brukar och går till gudstjänst med dem vi tycker om och kan enas med. Bibelns ord om att ta hand om vår medmänniska blir en inbetalning gjord på några minuter. Vi låter oss gärna övertalas att vara förnuftiga i stället för att vara Guds små dårar som tror på det omöjliga. Nya samarbetsformer kostar på även om de kanske skulle nå nya grupper. Vi vill väl men att gå en extra mil tar ut svetten. Usch!

Lättja som leder till kärlekslöshet är något som Jesus hade svårt för. Gång på gång försökte han få människorna i sin omgivning att förstå att det inte var förenligt med Guds vilja. "Gör bättring!" Ijude snart i våra adventskyrkor.

Men ännu allvarligare menar dagens bibeltexter att det är om vi kapslar in oss i våra bekvämlighetszoner så att vi glömmar att Gudssonen kommer tillbaka. Det kan kännas oroligt men ibland behövs oron för att vi ska kickas ut ur det bekväma. Oron är en möjlighet. Den hjälper oss att se oss själva och våra levnadsvanor. Den hjälper oss också att ha omsorg och bekymmer om andra. Och den hjälper oss att se att det finns de som aldrig har hört att han kommer tillbaka.

Pia Kummel-Myrskog är präst och jobbar på Kyrkostyrelsen.

#bönetwitter

"Vi ber om kraft att arbeta för ditt rike medan vi väntar."

Följ Kyrkpressens böne-twitter på sökordet #bönetwitter

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Ps. 94:8-15

ANDRA LÄSNINGEN
1 Thess. 5:2-11

EVANGELIUM
Matt. 24:36-44

Uppbrottets söndag.
Temat är "Vaka!".

PSALMFÖRSLAG

138, 571, 581, 140, 222 (N), 504:5.
Psalmerna är valda av Tor Lindgård.

I KLARSPRÅK

Iona är en ö i de skotska inre hebriderna. Iriska munkar grundade en första kommunitet på ön så tidigt som på 500-talet. Härfån spreds kristendomen sedan till resten av Skottland. Den ekumeniska komuniteten verkar på ön i dag grundades 1938 av George MacLeod.

Det som kännetecknar Iona-kommuniteten är en keltiskt influerad andlighet där arbete och bön är delar av en och samma gudstjänst.

Iona är också känt för de sånger som spridits från komuniteten. Flera av dem finns översatta till svenska.

Källor: Kyrklig ordbok, Wikipedia

KALENDERN 16-22.11

ÅBOLANDS PROSTERI

KIMITOÖN
Kimito kapellförsamling:
Fr 16.11 kl 15: Pensionärsgrupp startar i församlingshemmet
Sö 18.11 kl 10: Högmässa. Wikstedt, Sundroos. Efter högmässan kaffe i kyrkan
Västansjöfjärds kapellförsamling:
Sö 18.11 kl 10: Högmässa. Puiras, Noponen

Dragsfjärds kapellförsamling - Dragsfjärds kappelseurakunta
Sö 18.11 kl 15: Andakt med musik i Dbruks kyrka. Kristoffer Streng, Puiras
Hitis kapellförsamling:
Sö 18.11 kl 16: Högmässa. Kuokkanen, Noponen

VÄSTÅBOLAND
Sö 18.11. kl 10: Högmässa i kyrkan, Grönqvist, Hätönen.
On 21.11. kl 18: Veckomässa i kyrkan, Grönqvist, Lehtonen.
Nagu kapellförsamling:
Sö 18.11. kl 18: Kvällskyrka i församlingshemmet, Granström, Taulio.
Korpo kapellförsamling:
Sö 18.11. kl 11: Gudstjänst i kyrkan, Killström, Granlund.
Houtskär kapellförsamling:
Sö 18.11. kl 11: Högmässa i kyrkan, Heikkilä, Heikkilä.

ÅBO
To kl 9.30-11: Familjecafé, Aurelia våning II
kl 13: Torsdagsträffen i St Karins kyrka
kl 15.30-20: Café 18, Aurelia
kl 19-20: Veckomässa i Skarpskyttekapellet
Lö kl 11.30: Kyrkans barntimme, Aurelia

Sö kl 12: Högmässa i Domkyrkan, liturg: Mullo, predikant: Öhman, kantor: Forsman
Ti kl 19: Lovsång och förbön, Bernice Sundkvist "Jesus - Sanningen"

On kl 10-12: Familjecafé i Papinholma församlingshem
kl 11: Förbön, Aurelia
kl 12: Frukostklubben för herrar på Svenska klubben, Pekka Santtila: Brottspsykologi
kl 13-15: Café Orchidé
kl 13.30-15: Café 18 (åk 3-6), Aurelia våning II
To kl 9.30-11: Familjecafé, Aurelia våning II
kl 15.30-20: Café 18, Aurelia
kl 19: Bachkonsert "Die Hohe Zeit" i Domkyrkan fritt inträde/program å 10€
kl 19-20: Veckomässa i Skarpskyttekapellet

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND
18.11 Uppbrottets söndag:
Gudstjänst kl 12 i Hammarlands kyrka. Ingemar Johansson, Emanuele Ferrari.

JOMALA
Fr 16.11: Anmälan till födelsefesten 25.11 senast i dag, ring kansliet tel. 32830. Välkomna!
Sön 18.11 kl. 12: TV-gudstjänst från Jomala kyrka i yle FEM.
kl. 18.00: Förbönsmässa "Uppbrottets söndag" Roger Syrén, Ewert Gustafsson, Mats Backman och ÅMI.

Mån 19.11 kl. 18.30: Måndagscafé för vuxna mitt i familjeliv eller karriär. Skild aktivitet för medföljande barn.
Tis 20.11 kl. 18-19.30: Tisdagsklubb för ÅK 1-4.
Ons 21.11 kl. 18.30-20: Drama-grupp för ÅK 5-6.
Tors 22.11 kl. 15.00 - 17.00: Skriftskolans augustiläger samlas i Olofsgården.
www.jomala.evl.ax

SUND-VÅRDÖ
Sö 19.11 Högmässa: i Sunds kyrka kl 11.00. Mathias Junell, Katrin Gwardak
Cafégudstjänst: i Vårdö församling kl 13.00. Mathias Junell, Katrin Gwardak

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS
To 15/11 13.00: Molpe missions-syfoörening i Bykyrkan.
To 15/11 19.00: Korsnäs Invaliders auktion i Församlingshemmet.
Fr 16/11 13.00: Silvergruppen i Församlingshemmet. Solveig Mikkonen och Erik Sepänaho medverkar.
Sö 18/11 18.00: Ung Gudstjänst i kyrkan, Daniella Lindström, Heidi Blomqvist, Cay-Håkan Englund, Jan-Ola och Deseré Granholm m.fl.
Ti 20/11 10.00: Föräldra-Barngruppen i Församlingshemmet.
On 21/11 13.00: Vänstuga i Församlingshemmet.
Fr 23/11 19.00: Karasamling i Församlingshemmet. Gäst: Gustav Skuthälla.

LAPPFJÄRD-KRISTINESTAD

www.lappfjard-kristinestadsforsamling.fi
fr 16.11 kl 19: KARÄträffen i Lfds förs.hem, gäst Marcus Jakobsson, tema "Till trons försvar".
fr 23.11 kl 19: Internationell afton i kyrkan, efteråt servering i förs.hemmet
lö 24.11 kl 19: Församlingsafton i förs.hemmet, medv. Lars Lövdahl, A-L Nilsson, T. Bergman
Kristinestad
sö 18.11 kl 12: Gudstjänst i kyrkan, Eklöf, Martikainen
On 21.11 kl 11.15: Pensionärs-samling i förs.hemmet, gäst Ebba Carling
Lappfjärd
lö 17.11: Kvällsmässa i Dagsmark

bönehus Saarinen, Martikainen
sö 18.11 kl 10: Högmässa, Eklöf, Martikainen, damsånggruppen Sideby
sö 18.11 kl 10: Högmässa i kyrkan, Saarinen, Nilsson
to 22.11 kl 11.30: Pensionärs-samling i Sby
to 22.11 kl 18.30: Kvinnokväll i förs.stugan

NÄRPES
www.narpesforsamling.fi
Kyrkan: Uppbrottets sö 18.11 kl 10 Högmässa A.Häggbloom, Jakobsson, Lindén, Laudate. Församlingshemmet sö 18.11 kl 11.30 Missionslunch, kl 12.30 Missions-samling.
Luthergården: lö 17.11 kl 18 Missionssamling.
SKRIFTSKOLA: lö 17.11 kl 14 Skrift-skola i Luthergården.

PÖRTOM
Sö 18.11 kl. 12: Gudstjänst i kyrkan. Sundqvist, Wikstedt, Gästpredikant Gösta Sundelin.
Ti 20.11 kl. 13: KUs sykrets i förs.hemmet, Norrgård, Sundqvist.
Ons 21.11 kl. 9-11: Föräldra barn i förs.hemmet Enlund.
Lö 24.11 kl. 9.30-11.30: Kvinnofrukost, gemensam för Pörtom och Övermark, i Övermark församlingshem. Gun Åbacka föreläser kring "Rest är också fest". Avgift 5,00. Anmäl senast 19.11 till Lillemor, 050 5711966.

ÖVERMARK
Fr 16.11 kl. 19: Sångkväll i bönehuset Erik Sepänaho, Solveig Mikkonen.
Sö 18.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Sundqvist, Wikstedt, predikant Gösta Sundelin.
Sö 18.11 kl. 14: Stugomöte hos Ralf och Karin Ek.
Sö 18.11 kl. 19: Allsångkväll i kyrkan, arr. Lions, Altarandakt Sundqvist.
Må 19.11 kl. 9: Föräldra-barn i förs.stugan. Enlund.
To 22.11 kl. 15: Andakt i Solgärdet, Sundqvist.
Lö 24.11 kl. 9.30-11.30: Kvinnofrukost, gemensam för Pörtom och Övermark, i Övermark församlingshem. Gun Åbacka föreläser kring "Rest är också fest". Avgift 5,00. Anmäl senast 19.11 till Lillemor, 050 5711966.

KORSVOLMS PROSTERI

BERGÖ
To kl 18: Junior - Vemvillblimiljona - frågesport
Fr kl 20: Ungdomskväll i församlingshemmet. Mera info på Facebook.
Sö kl 14: Högmässa, Anders Värnström (pred.), Englund, Kahlos
Ti kl 13: Missionssyfoöreningen i församlingshemmet
Ti kl 18: Turbo-miniörerna i församlingshemmet: Frågesport
On kl 7.45: Laudes (morgonbön i församlingshemmet)
On kl 18: Kyrkokören övar i församlingshemmet. Nya medlemmar är välkomna!

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 8.54)

Fre 16.11 Ann-Christine Marttinen, Helsingfors **Lö 17.11** 8.53 Familjeandakt. "Marias lilla åsna" av Gunhild Sehlin. Berättare: Karl Sällström. **Må 19.11** Patrik Hellström, Vasa **Ti 20.11** Stefan Djupsjöbacka, Sibbo **Ons 21.11** Ann-Christine Marttinen, Helsingfors **To 22.11** Mia Andersén-Löf, Borgå.

VEGA

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 16.11 Brev från en biktader. Uppläsare: Andreas Hjertberg (repris) **Lö 17.11** 17.58 Ett ord inför helgen, Betlehemskyrkan i Grankulla. **Sö 18.11** Ulf Särs, Helsingfors **Må 19.11** Ortodox aftonbön. Lars Ahlbäck, Uleåborg **Ti 20.11** Marie Fred, Korsholm **Ons 21.11** Nya psalmer. Camilla Cederholm, Lena Frilund (repris) **To 22.11** Ortodox aftonbön. Mikael Sundkvist, Helsingfors.

VEGA

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 18.11 Gudstjänst med Grankulla svenska metodistförsamling. Predikant: Monica Lundgren. **VEGA**

Gudstjänst kl. 14.00

Sö 18.11 Gudstjänst från Jomala kyrka. Predikant: Kent Dainelsson. Liturg: Peter Karlsson. Sång: Oratoriekören på Åland, trumpet: Fredrik Erlandsson. Repris: ons 21.11 kl. 16.05. **YLE FEM**

HIMLALIV

Mannen bakom Tack och lov

Stefan Härus, mångårig programledare för önskeprogrammet Tack och lov, berättar om arbetet bakom mikrofonen, den dagliga lyssnarresponsen och betydelsen av andlig musik i hans eget liv. **Yle Fem** **sö 18.11 kl. 20.30**, repris **ti 20.11 kl. 16.25**.

On kl 18: Hjälpdarskolning i Petalax, Ladan
To kl 10: Föräldra-barngruppen i församlingshemmet

KORSHOLM

Öppen dagklubb: fre kl 9.30 i Singsby.

Förbundet Kyrkans Ungdoms höstmöte i förs.hemmet:

lö kl 16 bibelstudium, kl 17.30 middag, kl 19 möte med Klas Lindberg, Berndt Berg, Pörtom kyrkokör **Högmässa:** sö kl 10 i kyrkan, Klas Lindberg, Bergström, Westerlund. **Konsert med Amigo Choral och Marcus Wargh:** sö kl 16 i kyrkan, dir Sören Lillkung, programblad 5€.

Pensionärssamlingar: må kl 14 i Karperö, Natalia Storm ti kl 13 i Jungsund, Natalia Storm

KVEVLAX

Andakt: vid Funisgården idag kl 14, Vesterlund.
Öppet hus: idag kl 15.30 i Fyren. **Cafémöte:** lö kl 19 i fh, för alla åldrar. Tema: "att söka Kristus". Medv.: Nina Adén, Susanne Hjorth, körgruppen Surprise, Rodney Andrén. Servering av sött och salt.

Högmässa: sö kl 10 Lundström, Andrén.

Skriftskola: ti kl 18-20.30 i fh. **Församlingsutfärd:** till Oravais on, lunch på restaurang Adelsbragd, maten kostar 17 €, bussen är gratis. Busstidtabell se Vbl. Lediga platser finns!

Öppet hus: to 22.11 kl 15.30 i Fyren.

Kungörelse: Kvevlax församling till kännedom! Biskop Björn Vikström förrättar visitation i församlingen den 23-25.11.2012.

Församlingsborna har möjlighet att delta:

Församlingsafton: lö kl 19 i fh, tal av biskop Björn Vikström, andakt, assessor Robert Lemberg. "Stråkdraget" under ledning av

Svante Nylund, Kyrkokören, Mantakören.

Högmässa: sö kl 10, Lundström, biskop Björn Vikström, Andrén, Kyrkokören, den allmänna visitationsstämman efter högmässan i samband med kyrkkaffet i fh.

MALAX

www.malaxforsamling.fi
Virsilauluilta: med kyrkokören och trallarna to 15.11 kl 18 i KH. Servering. Kollekt.
Högmässa: sö 18.11 kl 10 i kyrkan. Tornberg, Brunell.

PETALAX

Högmässa: sö 18.11 kl 11 Mats Björklund liturg, Anders Värnström predikan, Harri Kahlos

Syfoerenigen: on 21.11 kl 13

REPLIT

Körövning idag: i Replot försh. barnkören kl. 17.30 och församlingskören kl. 19.

Gudstjänst: i Replot sö kl. 10. Kaski, Wargh.

Mathörna: i Björkögården ons 21.11 kl 13. Anmäl för maten senast må 19.11. till Barbro Lähdesmäki eller Jarl Nystrand. Mat 7 €/pers.

Missionslunch: i Replot försh. to 22.11 kl. 12. Hemlig gäst. Anmäl för maten senast ti 20.11. till pastorskansliet eller Bertel Lindvik tel. 050-5631523. Mat 8 €/pers.

SOLF

Skriftskola: lö kl. 9.30.
Familjedag: sö kl. 16 i förs.hemmet, sång, gruppkaktiviteter för hela familjen, servering.

Gudstjänst för hela familjen: sö kl. 18, Henrik Östman, Peter Brunell, barn och ungdomar.

Pensionärssamling: on kl. 13. Julkrubban – historia och hantverk, Natalia Storm.

Tonårskväll: on kl. 19.

VASA

TREFALDIGHETSKYRKAN
Missionslunch: lö kl. 11.30-13.30 i stora förs.salen, Skolhusg. 28.

Ökenmässa: sö kl. 13, Gunnar Särs, Siv Jern, Dan Andersson, Trefaldighetskyrkans kör.
Morgonbön: to 22.11 kl. 9, Janne Hänninen, Dan Andersson.

BRÄNDÖ KYRKA
Sunday Prayer: at 1 p.m. Jessica Häggström, Heidi Orori.

DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Gudstjänst: sö kl. 10, Siv Jern, Richard Mitts. Kyrkkaffe.
Dans i heligt rum: sö kl. 19, Siv Jern.

SUNDOM KYRKA
Sundom kapellförsamlings 25-års jubileumsgudstjänst: sö kl. 18. Malin Lindblom, Gunnar Särs, Dan Andersson, Sundom spelmän, Sundomkören. Servering.

VÖRÅ

Vörå
Missionslunchen 28.10. inbringade 1.445 €: Tack till alla som bidragit.

Fr 16.11 kl.13: Nattvardsgång i Pensionärscentret. T Klemets, Granholm. Servering.

Fr 16.11 kl.13: Tjejräff i ungdomsvåningen. Följande samlingar 30.11 och 14.12.

Lö 17.11. kl. 19: Sångkväll i Bertby bönehus. Erik Sepänaho, Solveig Mikkonen, I Klemets och Granholm.

Sö 18.11. kl.10: Högmässa. I Klemets, Granholm. Alla 70-åringar i Vörå inbjuds särskilt!

Sö 18.11 kl.18: Filmkväll för ungdomar i ungdomsvåningen

Må 19.11 kl.17: Bibelläsninggruppen samlas i Prostgården. Nyman.

Ti 20.11. kl. 19.30: Lenis sånggrupp övar i Fh, övre våningen.

Ons 21.11 kl.13: Missionsringen i Fh.

On 21.11 kl.13: Nattvardsgång i Ohlsgården. T Klemets.

On 21.11 kl.14: Nattvardsgång i Kastusgården. T Klemets.

To 22.11 kl.13: Vi över 60 i Fh. Dagens gäst: Leif Erikson. T Klemets, Granholm.

Oravais

Sö 18.11. kl. 18: Kvällsgudstjänst i kyrkan. I.Klemets, Svarvar, gudstjänstgruppen. Efteråt kvällsté i Fh.

On 21.11. kl. 14: (Obs dagen!) Vi över 60 i Fh. Gäster från Kvevlax församling. Thors taxi nr. 1 från Stubbrösl 13.10 via Eljasus, Seiplax 13.20, Tallåsen 13.25 och Karvat 13.35. Thors taxi nr 2 från Keski 13.15, Komossa 13.25 och Kimo 13.40.

Maxmo
Fr 16.11. kl. 11: Pensionärskörens övning i Fh.

Sö 18.11. kl. 12: Ankaret håller – temagudstjänst om hopp i kyrkan. Granlund, Granholm m.fl. Sång, dikt, bön. Efteråt kyrkkaffe i Fh. Österöbor medverk och inbjuds särskilt.

On 21.11. kl. 13: Symöte i Brud- und bykyrka. Bäck.

On 21.11. kl. 18: Bibel och bön i Fh. Granlund.

To 22.11. kl. 13: Vi över 60 i Pingstkyrkan. Gäster: Håkan Nittovuori och Missionskyrkans kör från Kvevlax, dir Yngve Svarvar.

Kanto, Granlund och pensionärskören medverkar. Taxi kl.12.15 från Ölis via Kärklax och Tottesund, kl. 12.30 från Kvimo via Lövsund och kl. 12.30 från Österö. Avgift 5 euro.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

To 19: Karabön i församlingsstugan.

Fr 13.30: Andakt i Esselunden, Portin, Johansson.

-20: Stugokväll i församlingsstugan, Wikblad.

Lö 20.30: Ungdomssamling i Punsar bönehus, Roger Pettersson. Servering + knackkorv.

Sö 10: Högmässa, Granlund, Sundelin.

-14: Sammankomst i Punsar bönehus, Jorma Pesämaa.

-18: Kvällspredikan i Ytteresse bönehus, Tore Jungerstam.

Må 13.30: Symöte i Henriksborg, Portin.

Ti 14: Symöte i Ytteresse bönehus, Granlund.

JAKOBSTAD

Lö 19: Sammankomst i kyrkan, Kurt Hjulfors.

Sö 12: Högmässa i kyrkan, Krokfors, Åstrand, Södö, Gloriakören.

14: Sammankomst i Skutnäs bönehus, Jorma Aspegren, Kurt Hjulfors.

18: Fokus i FC. Besök från Iran, Dr. Daniel Shayesteh, Johan Candelin, Krokfors, Södö. Barnsamling. Servering.

19: Sammankomst i Skutnäs bönehus, Jorma Aspegren.

To 14: Sorge- och samtalsgrupp startar i FC, Krokfors, Karin Åstrand.

To 18: SLEF:s missionsafton i FC, Alf Wallin.

Adventsretreat på Merilä 6.12 kl. 9-20: Tyst retreatdag i advent på självständighetsdagen. Retreatledare: Boris & Vivian Salo. Avgift 35 €. Anm. till jsv@evl.fi eller tfn 0403 100 410 senast 28.11.

JEPPÖ

To 15.11 kl 13: Missionssymöte i klubblokalen. Gäst: Nanny Westerberg

Sö 18.11 kl 12: Högmässa HHN, Forslund, Enroth.

Domsöndagsserie: i Nykarlebynejden 23-25.11. se nästa KP.

KRONOBY

Missionsförsäljning: lö 10.00 i fh. Matsservering 11.00-13.00, älgsoffa, bärkräm med vispgrädd, kaffe och småröd. 10€/5 €. Gävor mottas med tacksamhet. Till förmån för FMS, KenyamiSSIONen och förs. diakoniarbete

Möte: lö 19.00 i lilla salen, Alf Lönnquist, SLEF

Gudstjänst: sö 10.00, Ventin, Lindbäck-Haals

Församlingslunch: nästa to 11.30 i fh

LARSMO

To 15.11 kl. 18.30 Hjälpdarskolning: i Xodus.

Fr 16.11 kl. 19 Missionsafton: i församlingshemmet. Medverkande bl.a. Johan Candelin och David Shayesteh, från Iran, (tidigare revolutionsledare under Ayatollah Khomeini, grundare av Hizbol-lahrörelsen i Libanon). Servering.

Efter mötet Öppet hus för ungdomar i Xodus.

Sö 18.11 kl. 10 Familjegudstjänst: Sjöblom, Wiklund, sång av barnkörerna Septimen och Oktaven. Kyrkvärd. Gädda, Gäddnäs.

Ti 20.11 kl. 17 "Kaffeväsktalko": i församlingshemmet.

To 22.11 kl. 17.30 Nattvard: vid Sandlunden, Sjöblom, Wiklund.

Fr 23.11 kl. 19 Larsmo kyrkas 225 års jubileum: i kyrkan, Fredrik Björkskog, Sjöblom, Lassila m.fl. Servering.

MUNSALA

Fr 19 Nätet: filmkväll/knytkalas.

Sö kl 18 Lovsångsmässa: i kyrkan, khden, lovsångsband o ungdommar.

On kl 13.30 Symöte: i prästg; värddinna Ruth Sund.

To kl 17.30 Skatten-samling: för barn 3-10 år i prästg. Föräldrar välkomna med.

Fredagslunch 23.11: kl 11-13 i fh. Jarl Dahlbacka, tema Korea.

NEDERVETIL

Andakt med HHN: fre 13 i service.

Skriftskola: lö 9.30 i fh.

Finsk mässa: sö 10, Norrback, Kentala, kyrkkaffe.

Kvällsgudstjänst: sö 19 i fh, Albert Häggblom, J-O Granbacka.

Symöte: on 13 i fh.

NYKARLEBY

(To kl 13: Samtalsgrupp för män i fh

-kl 13: Besökstjänst, Florahemmet

-kl 18: Frivilliga vid Missionsstugan bjuds på risgrynsgröt i fh)

To kl 16.30: Sorgegrupp startar i fh

Fr kl 19: Café Droppen i fh, gäst David Forsblom

Lö kl 8.15 - 9.30: Kvinnofrukost i fh. Film: Eva Spångberg, pris 6 €

Sö kl 10: Bygudstjänst i Kovjoki bönehus, Edman

-kl 18: Kvällsgudstjänst i fh, Edman, Ringwall, Amanda Harald, violin

Må kl 13: Missionssyfoerening fh

-kl 19: KenyamiSSION i fh, Mona Wallin

Ti kl 13: Socklot missionskrets i bönehuset

-kl 19.30: Forsby missionskrets i byagården

To kl 15-17.30: Skriftskola i fh

PEDERSÖRE

Gudstjänster:

- Sö 10 Högmässa med nattvard i kyrkan, Forsby sångkör, lit. Häggblom, pred. Jockum Krokfors, kantor Nyholm, textläsare Nanny Backström, dörrvärdar Lepplax

- Sö 14 Gudstjänst och söndags-skola i Forsby bykyrka, Forsby sångkör, Lars-Erik Björkstrand, Nyholm, servering

- Sö 14 Byagudstjänst tillsammans med söndagsskolan i Lövä bönehus, Häggblom

Körövningar:

- To 19 Forsby sångkör i bykyrkan

- Fr 18 Strängbandet i Kyrkostrands församlingshem

Andakt: Fr 14 i Pedersheim, Häggblom

För ungdomar:

- Fr 20 Night Café i Kyrkhemmet, Gun-Maj undervisar

- Lö 19 Name of the game, volleybollturnering i Sursik

Temakväll för unga föräldrar: Lö 19 i Flynnängens bönehus

Sammankomst: Sö 15 i Flynnängens bönehus, Staffan Snellman

Tjejrupp: Må 18 för åk 4-6 startar i Kyrkhemmet i Bennäs

Pensionärssamling: On 12 i Kyrkostrands församlingshem, Rainer

Rintala, musik Samuel Erikson, mat och eftermiddagskaffe 10 €

Symöten:

- Må kl. 13 i Forsby bykyrka, Emet

- Ti kl. 13 i Lövä hos Elisabet Emet på Kulla och kl. 13.30 Sundby-Karby hos Britta Holmström, Häggblom

- To kl. 13.30 i Källby bönehus

PURMO

To 19.30: Temakväll i Zion: "Israel idag" med Tuula Vilo

Lö 10-13: Skriftskola i Lillby förs.h.

Sö 10: Gudstjänst i kyrkan, J. Klingenberg, kantorn

19: Lovsångs- o förbönskväll i kyrkan, Fredrik Djupsjöbacka, Mathias Forsblom m.fl.

Må 19.30: Salamu i prästgården

To 22.11 kl.19.30: Temakväll i Ävist bykyrka "Fottvätt i Bibeln" J. Klingenberg

TERJÄRV

Ungdomssamling: fr 16.11 kl 18-22, förs.h.

Skriftskola: lö 17.11 kl 9.00-12.00 i förs.h.

Gudstjänst: sö 18.11 kl 10, khden, S. Smedjebacka.

Karasamling: må 19.11 kl 19, förs.h.

Skolungdomsvecka: 21-27.11 i Kronoby.

REGION 2

DOMPROSTERIET

BORGÅ
Sö 18.11 kl. 10: Gudstjänst i Emsalö kapell, Eisentraut-Söderström, Söderström kl. 12: Familjemässa i domkyrkan, Ekholm, Wilén, Tollerander, Runebergskören, veteraner, lägerdeltagare. Kollekt: Diakonifonden

kl. 18: Mässa i Taizéstil i Mariagården, S Lindgård, Helenelund, Taizékören

LAPPTÄSK

To 15 kl 18.30: Tjejrgruppen i fh

Sö 18 kl 10: Mässa i kyrkan, CÄ, VT, konfirmanderna deltar

kl 11: Skriftskola i Lilla kyrkan

kl 18: Gospelmässa i Pernä

FAMILJEANDAKT

Åsna med viktig uppgift

Under veckorna före och under advent och jul får lyssnarna till Familjeandakten höra berättelsen om Marias lilla åsna. **Gunhild Selin** har skrivit om julens händelser ur ett litet annorlunda perspektiv.

Kalle Sällström är berättare i Radio Vegas serie. I rollerna som den lilla åsnan och som Josef och Maria medverkar **Sofia Torvalds**, **Lucas Snellman** och **Hedvig Långbacka**.

Marias lilla åsna sänds som familjeandakt lördagar kl 8.20 med start 17 november.

SIBBO

SIBBO KYRKA: Sö kl 12 mässa Magnus Riska, Helene Liljeström, Anders Ekberg. Sibbo Pensionärsorkester. Missionslunch för anmälda efter mässan i Kyrkoby församl.hem. Katja Korpi, Isabella Munch, Ekberg.
Sexeuroslunch: On kl 12 i Kyrkoby församl.hem. Inledn.andakt Liljeström.
Diakoniauktion: To kl 19 22.11 i Kyrkoby församl.hem. Inledn.andakt Liljeström.
Adventsutfärd: Må 3.12 ca kl 8.30-16.00. Vi besöker bl.a Borgnäs kyrka, Maria Drockillas ljusverkstad i Orimattila och Prestbacka gård med museum i Askola. Förmiddagskaffe och lunch. Pris: 25 €. Bussstidtabell, se Kp 22.11. Anmälningar senast 23.11 till Elisabet Lundström tfn 044-566 36 53, må-to 9-12, (fre 09-239 1005).

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes
Fre 16.11

Kl.10: Familjeträff i Hörnan. Högbergsgatan 10, ingång via gården. Ollberg.
Kl.12: Veckolunch i Högbergssalen. Högbergsgatan 10E, vän 2. (12-13.30). Frivillig avgift.
Sö 18.11

Kl.10: Högmässa i S:t Jacob. Ahonen, Enlund. Söndagslunch efter mässan. Välkommen!

Kl.12: Högmässa i Johanneskyrkan. Busck-Nielsen, Lindström, Enlund, Svenska Oratoriekören. Kyrkkaffe.
Kl.17: Kvällsmässa i Tomas kyrka. Ray, Böckerman.
Må 19.11

Kl.10: Café Kardemumma. Tvåspråkigt café i S:t Jacob. Heidi Tirkanen.
Kl.10: Tomas familjeträff. Tomas kyrkas dagklubbstrymmen.

Kl.19: Katakombmässa i Johanneskyrkan. Busck-Nielsen, Lindström, Ray, Böckerman, aTSo-kören och församlingens ungdomar medverkar.
Ti 20.11

Kl.12: Lunchmusik i Gamla kyrkan. Enlund.
Kl.13: Träffpunkt för seniorer & daglediga. Högbergsgatan 10 E, vän 2. Jarl Back: "Biodlingen och honungen". Ahonen, Enlund.

Kl.18: "Sibyllan från Rehmlandet" - om Hildegard von Bingen. Högbergssalen, Högbergsgatan 10 E, vän 2.

Kl.18: Andakt i Drumsö Seniorhus, Norrsvägen 1-3. Anhid Träskman, Solveig Oldenburg, Ahonen.
On 21.11

Kl.15: Diakoniträffen, S:t Jacob. Salenius.
Kl.15: Mariakretsen i Tomas kyrka. Frände.
Kl.18: Kvällsmässa i Gamla kyrkan. Busck-Nielsen, Almqvist.
To 22.11

Kl.18: Temakväll med Pia Kummel Myrskog. "Att ge trygghet åt våra barn genom aftonbönen". Hörnan, Högbergsgatan 10, gatuplanet.

Kl. 21: Taizemässa i Mariakapellet. Högbergsgatan 10 D. Audas.
Övrigt: ADVENTSUTFÄRD: Malmgård & Pernå kyrka tisdag 4.12. Start från Kiasma kl.10. Pris 20€. Anmälan senast 26.11 till paivikki.ahonen@evl.fi / 09-2340777.

SORGEGRUPP: Sista anmälningsdag 23.11 till karin.salenius@evl.fi/ 050 3800 867.

MATTEUS

Matteus hemsida: www.matteus.fi
MATTEUSKYRKAN: Åbohusv. 3
Fr 16.11 kl. 19: samling för män (2 vän). Johan Hallvar. Medborgare i två riken! Diskussionskväll.

Fr 16.11 kl. 18-21: ungdomskväll (2 vän). Kl.18 ungdomsmässa & servering, kl. 19-21 ungdomskväll.

Sö 18.11 kl. 12: familjemässa, Rönneberg, Anders Forsman, Matteus Barnkör. Kyrkkaffe, saft och bröd.
To 22.11 kl. 13: torsdagsträff (2 vän). Obs ny tid! En grupp för Dej som vill ha trevlig gemenskap med sång och samtal. Dagens tema: vaka!. Kaffeservering.

NORDSJÖ KYRKA: Hamnholmsvägen 7
Må 19.11 kl. 12.30: Nordsjö samtalsgrupp, Karin Degerman.

DEGERÖ KYRKA: Rävsvundsvägen 13
Sö 18.11 kl. 10: högm, Hallvar, Anders Forsman. Kyrkkaffe.

PETRUS

www.petrusforsamling.net

fr 16.11:

- **kl. 10 Musiklek:** i Haga, Hagasalen, Vespervägen 12 A. Sussi Leskinen. 0-4 åringar. Kaffeservering. Fotografering.
lö 17.11:

- **kl. 10.30 Kvinnonbrunch:** i Månsas församlingssal, Skogsbacksvägen 15.
sö 18.11:

- **kl. 10 Högmässa:** i Munksnäs kyrka, Tegelstigen 6. Bonde. Kyrkkaffe.
- kl. 10 Högmässa: i Månsas kyrka, Skogsbacksvägen 15. Sandell, Hilli. Kyrkkaffe.

- **kl. 12 Högmässa:** i Malmns kyrka, Komunalvägen 1. Bonde. Kyrkkaffe.

- **kl. 15.30 Puls:** i Månsas kyrka, Skogsbacksvägen 15. Puls är en gudstjänst för alla. Kom med du också! Söndagskola för barnen och pizzamingel efteråt för alla. Björk, Kass, Perret m.fl.

- **kl. 18 Bibelstudium:** i Malmns kyrka, Markusrummet, Kommunalvägen 1. Sandell.
ti 20.11:

- **kl. 10 Musiklek:** i Malmns kyrka, Komunalvägen 1. Sussi Leskinen. 0-4 åringar. Kaffeservering.

- **kl. 10 Musiklek:** i Munksnäs, Lukasgården, Munkstigen 5. Rebecka Björk. 0-4 åringar. Kaffeservering.

- **kl. 16.45 Bibelkväll:** i Hagasalen, Vespervägen 12 A. Tema: "Tidens tecken", talare: Ola Byfält.

- **kl. 19 Litteraturkväll:** i Malmns kyrka, Markusrummet, Kommunalvägen 1. "Bat-Seba" av Torgny Lindgren. Vårdar: Aicka och Micke Nyström.
to 22.11:

- **kl. 10 Musiklek och babyrytmik:** i Månsas, Månsavägen 21. Sussi Leskinen. Knatterytmik kl. 10. Kaffe kl. 10.45. Babyrytmik kl. 11.15.

- **kl. 18 Sorgegrupp:** på Lukascentret, Vespervägen 12 A. Sorgegruppens andra träff. Välkomna även nya deltagare. Bonde, Franzén.

sö 25.11 Familjegudstjänst: i Södra Haga kyrka kl. 16, med barnen från församlingens eftisar. Servering och basar till förmån för eftisarna.

on 5.12 Julmiddag & De Vackraste Julsångerna: på Kuntokallio, Kuntokalliovägen 6, buss nr 93K från Östra Centrum. Kl. 12.15 musik och andakt i kapellet, kl. 13 Julmiddag.

Avfärd kl. 14.45. Pris: 20 €. Anmälan senast 22.11 till Petrus kansli, 09-2340 7100 kl. 9-13.

HELSINGFORS PROSTERI

Veckoslut för närstående, stödpersoner och vänner: den 25-26.11. (lö-sö) på Kaisankoti i norra Esbo. Möjlighet till rekreation och vila i rofylld miljö. I avgiften, 25 euro, ingår kost och logi med inkvartering i dubbelrum samt resor. Anmälingar senast den 16.11. till Kristina Jansson-Saarela, tfn 09 2340 2540. arr. Gemensamt församlingsarbete, speci-aldiakonin

Leva och lära gruppen: samlas tisdag 27.11 kl.13-16 i Församlingarnas hus. Tredje linjen 22 i rum 427 (Silvennoinen) för att samtala om tro, hopp och kärlek. Ledare är Ulla Gripenberg. Mer info av ansvariga ledaren Kristina Jansson-Saarela tfn. 09-23402540 eller e-post: kristina.jansson-saarela@evl.fi

Kampens kapells öppethållningstider: Kampens kapell är öppet för möten mellan människor och stillhet vardagar klockan 7-20 och under veckoslut klockan 10-18.

Församlingarnas samtalsjänst: dejourerar på tfn 01019-0072 (från utlandet +358 1019 0072) varje kväll kl.20-24. En webbaserad hjälptjänst finns på adressen http://evl.fi/natjour

Användaren behöver inte uppgge namn, e-postadress eller andra uppgifter som kan leda till identifiering utan väljer själv en signatur och ett lösenord. Ring eller skriv när Du behöver stöd!

Mer info: www.helsingforsforsamlingar.fi

DEUTSCHE GEMEINDE

So 18.11. 11 Uhr: Gottesdienst zum Volkstrauertag (Panzig)

INTERNATIONAL EVANGELICAL CHURCH
Sunday Service in English
10.00: Mellunmäki Parish Center, adress: Korvatunturintie 2, Helsinki
14.00: Christ Church, address: Apollonkatu 5, Helsinki
16.30: Espoo Cathedral Parish, address: Kirkkoranta 2, Espoo

Sunday School arranged. Join us for church coffee after the service!

ÅKTENSKAPSKURS

Sagobröllop – och sedan?

Pedersöre prosteri ordnar för tolfte året i rad en kortkurs på Merilä 4-6.1.2013. Kursen riktar sig till par som har planer på att gifta sig och par som nyligen har gift sig. Konceptet kommer från England och används i många länder. Kursledare är **Vivian** och **Boris Salo**, övriga medverkar bl.a. **Sara** och **Torbjörn Sandell**, **Tanja** och **Mathias Forsblom**.

Anmälan och information: Jakobstads svenska församlings församlingkansli 0403 100 410, jsv@evl.fi. Anmälan senast 15.12.2012.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

Högmässor sö 18.11: Esbo domkyrka, Kyrkparken 5, kl. 12.15, Kanckos, Bengts.

Hagalunds kyrka, Kyrkstigen 6, kl. 12, Lindqvist, Malmgren, pensionärskören Furorna. Pensionärerna inbjuds speciellt. Kyrklunch.

Kalajärvi kapell, Höstglödsängen 3, kl. 15, Ertman, Malmgren.

W. A. Mozarts Requiem: Esbo domkyrka sö 18.11 kl. 20. Kammarkören Novena, dir. Nina Kronlund. Elina Rantamäki, sopran, Nina Kronlund, alt, Tuukka Terho, tenor, Peter Achren, bas, Markus Malmgren, orgel. Fritt inträde och program.

Männens bastukväll: Mataskärs lägercentrum, Mataskärv. 3, fre 16.11 (Obs veckodagen!) kl. 18-20.30. "Kyrkans framtid och aktiv församlingsfrivillig. Ingen förhandsanm. Mer info: Johan Kanckos, 040 513 0827.

Ungdomskvällar: Sode, Sököv. 14, varje on kl. 17-20. "Ljuskyrka" kl. 18.30.

Klubb GT för unga vuxna: Röda stugan, Brinkängsv. 4 i Gröndal ti 20.11 kl. 16-20.

Bibelstudium: Karabacka kapell, Ka-rbackav. 12, on 21.11 kl. 16.30-17.45, Ertman

Samtalsgruppen för kvinnor: Kalajärvi kapell, Höstglödsängen 3, on 21.11 kl. 19-20.30, Jäntti.

Tisdagsgruppen: Olars kyrka, Olars-bäckén 4, ti 20.11 kl. 18-19.30.

Kretsar för pensionärer & daglediga kl. 13-15: Karabacka kapell to 15.11. Träffdax i Köklax kapell ti 20.11, Sökö kapell ti 20.11, Södrik kapell on 21.11, Kalajärvi kapell to 22.11.

Öppet hus med lunch: Hagalunds kyrka, svenska rummet, varje ti kl. 12-14.

Julbasar och allsång: Tunaberg service-hus, Framnäsängen 4, to 29.11 kl. 14.30-17. Bakverk, senap, potatisgröt, jultynt, lotteri, försäljning av smycken från Peru och Aloe Vera-produkter m.m. Kaffe o. jultårta å 3 €. Glögg o. pepparkaka å 2 €. Arr. Kontaktlänken på Tunaberg

GRANKULLA

To 15.11 kl 10: Samtal kring tro i övre brasrummet.
Kl 10.30: Förbön med lovsång i övre brasrummet.
Kl 18.30: Bibelkväll i Sebastos.

Sö 18.11 kl 12: Högmässa, Sara Medberg, Barbro Smeds. Aulakaffe.
Kl 12: Söndagskola i övre brasrummet.
Må 19.11 kl 13: Måndagscafé i Sebastos, andakt kl 12.45 i kapellet.
Kl 15: Barnkören i övre salen, Barbro Smeds.

Kl 18: Stråkmusik, Musikinstitutets konsert i Grankulla kyrka.
Ti 20.11 kl 9.30: Familjelystan i Sebastos, Yvonne Fransman, Heli Peitsalo.
Kl 13: Pensionärskören i nedre salen, Barbro Smeds.

Kl 13.30: Tisdagsträffen i övre salen, Arla Nykvist.
On 21.11 kl 13.30: Kyrkosyfoeren i övre brasrummet.
Kl 15: Ledarutbildning åk 1 i Klubb 97.
Kl 19: Taizéandakt i kyrkan, Sara Medberg, Heli Peitsalo, Marlen Talus-Puzesh.

To 22.11 kl 10: Samtal kring tro i övre brasrummet.
Kl 10.30: Förbön med lovsång i övre brasrummet.
Kl 13-15: Eftermiddagsutfärd till Kyrkslätts pensionärer.

Start med buss från S-markets parkering vid kyrkan kl. 12.30 och tillbaka kl. 15.30.

Närmare info och anmälningar till Catherine Granlund 050-439 3208.

KYRKSLÄTT

Mamma för första gången: to 15.11 och må 19.11 kl. 10 i församlingshemmet, Församlingssvägen 1. Ingen anmälan behövs. Info: Anita Aaltonen tel. 040 596 1727.

Högmässa: sö 18.11 kl. 12 i Kyrkslätts kyrka. Lars-Henrik Höglund och Henrico Stewen.

Kvällsmässa: ons 21.11 kl. 18 i Kyrkslätts kyrka.

Församlingsträff: to 22.11 kl. 13 i församlingshemmet i Kyrkslätts centrum. Besök från Grankulla. Kören Vox Coloris - de färgglada sångarna - och Karis Pensionärskör uppträder. Kaffeservering. Välkomna!

Pastorskansliets telefonnummer är (09) 8050 8292.
Mera info på: www.kyrkslattsvenska.fi

TAMMERFORS

Sö 18.11: Högmässa kl 10.30 Finlaysons kyrka, K Rantala, Aija-Leena Ranta. Kyrkkaffe i kyrkan.

Ti 20.11: Mammor, pappor och barn kl 10 SvG

Ti 20.11: Tisdagsklubben SvG kl 14.30-15.30

Ons 21.11: Diakonikretsen kl 13 SvH, "Samarbetet mellan nordiska vänorter", Ingun Ingo

VANDA

Högmässa: sö 18.11. kl. 10 i Helsinge kyrka S:t Lars. Martin Fagerudd, Nina Fogelberg.

Högmässa: sö 18.11. kl. 12 i S:t Martins kapell. Martin Fagerudd, Nina Fogelberg.

Familjecafé: i samarbete med Folkhälsan må 19.11. kl. 9-12 i Mårtensdal, Martinisti församlingslokal, eftisrummet. Avgift 2€/familj inkl. kaffe/te, smörgås och frukt. Kontaktperson Katja Kairisalo tel 044 554 5521.

Sankt Martins diakoni- och pensionärskrets: to 20.11. kl. 13 i S:t Martins kapell, Myrbacka kyrka. Kaffeservering.

ViAnda-kören: övar ti 20.11. kl. 13.15 - 15.30 i Dickursby kyrka.

Kvällsmässa: ti 20.11. kl. 18 i Helsinge kyrka S:t Lars. Kaj Andersson, Nina Fogelberg.

Föräldrasamling med info om skriftskolan 2013: ons 21.11. kl. 18.30-19.30 i Bagarstugan, adress: Kurirvägen 1, parkering vid kyrkan.

Dickursby pensionärskrets: ons 21.11. kl. 14 i Folkhälsanhuset, Dickursby. Gäst: Rea Anner. Kaffeservering.

Familjecafé: to 22.11. kl. 9-12 i Dickursby kyrka, bakre delen av kyrkosalen. Ba-byrytmik med kantor Nina kl. 9.30. Kaffe med dopp. Kontaktperson Alexandra Blomqvist tel 050 566 8266.

Julpsalj för stora och små: lö 24.11. kl. 10-13 i Bagarstugan, Kurirvägen 1. Kom och gör dina egna julkort eller kanske en julkäpp! Församlingen bjuder på material och servering. Ingen anmälan eller avgift. Kontaktperson Alexandra Blomqvist tel 050 566 8266.

Församlingens julfest: sö 9.12. kl. 11.30 i Prostgården, Helsinge Kyrkoby, Kyrkovägen 45. Traditionell julmat, kaffe, program. Anmälan senast den 3.12. till Pastorskansliet tel 09 8306262, diakonissan Annakatri Aho tel 050 464 5068, diakon Carita Dahlberg(må-ons) tel 050 330 1828 eller e-post vandasvenska@evl.fi.

RASEBORGS PROSTERI

BROMARV

To 15.11. kl. 18: ungdomsgudstjänst, Tomppa, kaplanen

Sö 18.11. kl. 10: högmässa, Mathias Gädda, Salminen, Nordström

EKENÄS

Föräldraträff: to 15.11 kl.18 i förs.h., vint-erskriftskolan.
Gemensam bön: lö 17.11 kl.9.30 i Missionskyrkan

Nära det heliga: lö 17.11 kl.9.30-ca 16.30 i Ekenäs församlingshem och kyrka. Välkommen till en dag kring helighet tillsammans med vår gäst Owe Wikström (Uppsala, Sverige).

FÖRSAMLINGSHEMMET: Kl.9.30 - Morgonkaffe. Kl.10 - Föredrag av Owe Wikström, workshopar. Kl.12.30 - Lunch. Kl.13.30 - Sammandrag. KYRKAN: Kl.15 - Helig-mässa med nattvard, servering.

Högmässa: sö 18.11 kl.10, M.Cleve, N.Burgmann.

Dagträff med lunch: to 20.11 kl.12 i förs.h. Program: Ljusa tankar och psalmer i novembermörkret.

Minnesklubben: to 20.11 kl.14-16 i förs.h. Träffpunkt för närstående-/anhörigvårdare m. vårdtagare.

Kyrkvårdsträff: to 22.11 kl.18 i kyrkan. **Föräldraträff:** to 22.11 kl.18 i förs.h., läger 3 (augusti).

Info om kretsar, körer, klubbar: www.ekenasforsamling.fi

HANGÖ

Lö 17.11 Traditionell Höstvisa med Visans Vänner i kyrkan kl. 16: Fritt inträde, programblad 5 €.

Sö 18.11 Kvällsgudstjänst i kyrkan kl. 18: T. Sjöblom, M. Lasonen. Genast efter gudstjänsten (kl. 19.15) ljusständning för dem som begått självmord. Platsen är trappan upp mot kyrkan i Kyrkparken.

To 22.11 Psalmaföton i Lappvik kyrka kl. 19: med A-S. Nylund och R. Näse. Kaffeservering.

INGÅ

Fre 16.11 kl 18.00: Israeliska danser i församlingshemmets källare. Viveca Unnerus.

Sö 18.11 kl 10.00: Uppbrottets söndag, högmässa i Ingå kyrka, Eeva Makweri,

TEATER BLINDVECKAN

Synskadad vardag

Svenska Synskadade i Västnyland inbjuder till en gratis teaterföreställning torsdagen den 15 november kl.18, där skådespelarna **Johanna af Schultén** och **Henrik Grönroos** spelar situationer ur synskadades vardag.

Plats: Församlingshemmet, Ekenäs, Larssonsvägen 1. Föreställningen tar ca 2h.

Marianne Gustafsson Burgmann.

Må 19.11 kl 18.30: Bibelgrupp i församlingshemmet. Tom Hellsten.

Ons. 21.11 kl 14.00: syfoerenings möts i Prästgården. Siv Björklöf.

Verksamhet på finska:
To 15.11 klo 19.00: äjäsaua Pappilassa. Erkki Päivärinta.
Pe 16.11 klo 17.30: sähly Merituulen koululla.

Tii 20.11 klo 13.00: laulutuoiko seura-kuntasalissa. Marianne Gustafsson Burgmann.

Ke 21.11 klo 18.00: raamattupiiri Bläckhornetissa. Eeva Makweri.

To 22.11 klo 19.00: Nikolausmessu Inkoon kirkossa. Eeva Makweri, Hanna Noro, Gaudete-kuoro.

KARIS

Högmässa: Sö18.11 kl. 12 i S:ta Katarina kyrka. Raunio; Lindroos. Kyrktaxi från centrum.</

PÅ GÅNG

VERK AV BEDA STJERNSCHANTZ efterlyses
Amos Andersons konstmu-
seum anordnar våren 2014 en
utställning över konstnären Beda
Stjerschantz (1867-1910). Per-
soner som äger verk av Beda
Stjerschantz ombuds vänligen
kontakta Amos Andersons konst-
museum.

Basuppgifter om arbetena såsom
titel, årtal, mått och teknik samt
en kort beskrivning kan sändas per
post till adressen Amos Andersons
konstmuseum, PB 14, 00101 Hel-
singfors eller per e-post till ithub.
oneill@amosanderson.fi. Uppgifter
mottas även per telefon: 09-684
446 40. Ett fotografi av verket un-
derlättar förberedelserna. Museet
tar också gärna emot annat mate-
riäl gällande Beda Stjerschantz.

CHRISTMAS JAZZ MED Mariah Hor-
tans / M Sandberg Duo

Jazzsångerskan **Mariah Hortans**
och gitarristen **Mathias Sandberg**
är som bäst ute på julturné runt
om i landet. Deras musik som kan
beskrivas som lugn, mysig, tradi-
tionell vokaljazz framförs live med
endast en röst och en gitarr.

Med den nya skivan *Another Jaz-
zy Christmas* och den år 2008 ut-
givna *Christmas Jazz* infinner sig en
härligt avspänd, jazzig julstämning.
Musiken som framförs på svenska,
finska och engelska består av allt
från klassiska julverk av Sibelius,
Händel och Schubert till christmas
carols och traditionella nordiska
julsånger. All musik har omarrang-
erats med de harmonier, svängiga
rytmer och melodiska improvisa-
tioner duon gjort sig känd för.

Mer info finns på adressen: www.myspace.com/mmduo

15.11 klo 13:00 Vuorikeskus, Vasa
30.11 klo 19:00 Lovisa gymna-
sium, Lovisa

1.12 klo 17:00 Vindängens musik-
sal, Esbo
8.12 klo 14:00 Ekenäs kyrka,
Ekenäs

19.12 klo 19:00 Sepänkylän kirk-
ko, Korsholm

20.12 klo 19:00 Lohtajan kirkko,
Lojo

22.12 klo 18:00 Brändö kyrka,
Vasa

26.12 klo 18:00 Kvevlax kyrka,
Kvevlax

2.1 klo 18:00 Espoonlahden
kirkko, Esbo

3.1 klo 18:00 Helsinge kyrka Sankt
Lars, Vanda

5.1 klo 18:00 Västanfjärds kyrka,
Västanfjärd

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

En 27-årig juridikstuderande,
skötsam, djur- och rökfri kvinna
vill hyra en lgh i Helsingfors, max
500 e/mån. Även kortare avtals-
period beaktas. [aino_gronlund@
hotmail.com](mailto:aino_gronlund@hotmail.com) / +4673 7535103

UTHYRES

Etta (26 m²) fr. 1.12. på Drumsö,
H:fors. 620 €/mån. 050 4245265.

2 rum + kv, 34,5 m² i centrala
Åbo, invid Vårdbergsparken, Kas-
kigatan 4, ledig fr.o.m. 01.12. Tel.
0400-720097.

Uthyses till pensionär: 39,5 m², 1
r + kök + alkov + balkong i Casa
Seniori, Grankulla. Våning 2/2,
hiss. I huset finns bastu och sim-
bassäng. 720 e/mån. Tfn. 040 662
5952 efter kl. 17.

Nyrenoverad tre-vånings trä-
huslägenhet i vackra Port Arthur,
Åbo. 60m², 2-3 rum, kokvrå,
bastu. 700€/mån (vatten ingår).
044-3215815.

DIVERSE

Barnvänlig, ansvarsfull och kreativ
eftisledare sökes till Konstisefits
i Helsingfors. Start i januari 2013,
kontakta evaaminoff@gmail.com.

Ny adress för
diakonin i Vanda

En ny, vacker adress prydd
med en ros har Vanda väs-
tra diakoniförening låtit gö-
ra. Den är avsedd för kondole-
anser, men det finns ock-
så en version som passar ut-
märkt för gratulationer. Det är
konstnären **Rea Anner**, som
tidigare var församlingsse-
kretärer i Vanda, som har
utarbetat den nya adressen.
Hon har inte bara målat bil-
den utan också skrivit dik-
ten som finns i kondoleans-
adressen.

Intäkterna från adressen
används för diakonal hjälp-
verksamhet i Vanda i samar-
bete med försam-
lingen,

samt för elevstipendier i sta-
dens svenska skolor.

Diakoniföreningen har
i flera decennier förval-
tat Helmi och Otto Weck-
ströms fond som grundades
för dessa ändamål. När fon-
dens adresser i år tog slut be-
slöt man att låta göra en mo-
dernare version, men intäk-
terna används på samma sätt
som tidigare.

Adressen finns att köpa
på Vanda svenska försam-
lings pastorskansli i Dick-
ursby samt av Vanda väs-
tra diakoniförening styrel-
semedlemmar. Den kostar
10 euro.

• BIRGITTA BOSTRÖM

REA ANNER har tagit fram den nya adressen.

LEDIGA TJÄNSTER

KYRKAN I HELSINGFORS
MATTEUS FÖRSAMLING

Matteus församling är en av de tre svenska försam-
lingarna i Helsingfors kyrkliga samfällighet. Försam-
lingen har ca 6.300 medlemmar och ett mycket dyna-
miskt arbetsteam och livlig verksamhet.
Eftersom en av våra medarbetare går i pension söker vi nu en

Tjänsteinnehavare för diakonin

Behörighetskraven för tjänsten är en av biskopsmötet
för ändamålet godkänd examen, utmärkta kunskaper i
svenska samt nöjaktiga kunskaper i finska.
Lönen betalas enligt kravgrupp 502. Till ansökan bifo-
gas meritförteckning samt arbetsintyg.

Närmare information om tjänsten ger kyrkoherde
Stefan Forsén, tfn 09-2340 7310 och diakonissan
Carita Riitakorpi, tfn 09-2340 7328.

Tjänsten tillsätts 1.1.2013 eller enligt överenskom-
melse. Normalt provotidsförfarande gäller. Den som blir
vald till tjänsten bör uppvisa utdrag ur straffregistret.

Ansökningarna riktas till Församlingsrådet i Matteus
församling, Åbohusvägen 3, 00900 Helsingfors, och
bör vara framme **senast 20.11.2012 kl. 14.00.**

Barn behöver inte ditt medlidande –
de behöver din hjälp

Bli fadder

För mera information ring:
Birgitta Björk, 06-3201575, efter kl. 17.00
sbm.styrelse@netikka.fi
Bankgiro 567134-211455

SKANDINAVISKA
BARNMISSIONEN
www.barnmissionen.fi
Tillståndsnr. 2020/2010/4082

LEDIGA TJÄNSTER

KYRKOSTYRELSEN[†]

Kyrkostyrelsen sköter den gemensamma förvalt-
ningen, ekonomin och verksamheten för Evangelisk-
lutherska kyrkan i Finland. Kyrkomötet är kyrkans
högsta beslutande organ och dess kansliuppgifter
sköts av Kyrkostyrelsens förvaltningsavdelning på
Skatudden i Helsingfors.

Vid Kyrkostyrelsens förvaltningsavdelning
ledigförklarar en tjänst som

BYRÅSEKRETERARE

Byråsekreterartjänsten är placerad inom ansvarsområdet
allmän förvaltning. Till de huvudsakliga uppgifterna hör
kyrkomötets elektroniska ärendehantering, textbehandling,
postning och arkivering, fakturahantering, mötesarrang-
emang och kundtjänst. Under de två veckor per år som
kyrkomötet sammanträder sköts uppgifterna på plats i Åbo.

Ansökan riktas till Kyrkostyrelsen och lämnas till
Kyrkostyrelsens registratörskontor på adressen PB 185
(Lotsgatan 1 B) 00161 Helsingfors eller
kyrkostyrelsen@evl.fi senast fredag 30.11.2012 kl. 16.00.

Annonsen finns på svenska på webbsidorna
evl.fi/rekrytering.

evl.fi/rekrytering

Svenska kyrkan
GÄLLIVARE FÖRSAMLING

Gällivare församling söker

Komminister

Församlingen är just nu i
behov av förstärkning när
det gäller arbetet med barn,
ungdomar och konfirman-
der.

Vill du vara med och
bygga upp den nya kyrkliga
verksamheten för Gällivares
unga? Tveka inte att söka.

Församlingen har god eko-
nomi och erbjuder rätt per-
son goda anställningsvill-
kor. Bostad finns tillgänglig
på en av Gällivares vackraste
platser intill kyrkan.

Provanställning tillämpas.

Upplysningar om tjänsten
lämnas av:
Kyrkoherde
Anders Bondesson
0970-755 33
[Anders.bondesson@
svenskakyrkan.se](mailto:Anders.bondesson@svenskakyrkan.se)

Välkommen med din ansö-
kan senast 15 september till

Gällivare församling,
Lasarettsgatan 10,
98231 Gällivare

Gällivare församling ligger mitt i Norrbotten med ca 10 000 medlemmar.
Församlingen ligger i en spännande region med ett härligt klimat och
oändliga möjligheter till ett rikt friluftsliv. En region där gruvnäringen och
turismen investerar gigantiska belopp, vilket tryggar arbetstillfällena och
samhällets framtid under lång tid framöver. Endast 2 timmars flygtid till
Stockholm när längtan till storstan infinner sig.

Med lite hjälp av Vännerna

SFV är en opolitisk förening, som i 130 år jobbat
för bildning på svenska i Finland.

Kanske du kan uppnå ditt mål, eller förverkliga
dina drömmar med lite hjälp av Vännerna?

Du hittar oss på www.sfv.fi, samt på
Facebook, Twitter och YouTube.
Eller ring oss på 09-6844 570.

Svenska folkskolans vänner

Bli medlem! Årsavgift endast 10 euro.

SFV tar emot donationer och testamenten och ger gratis sakkunnig hjälp.

INKAST PATRIK HAGMAN

Ekumenik 2.0

EN BEKANT till mig blev i helgen medlem i den anglikanska kyrkan, utan att sluta vara medlem i den lutherska kyrkan, där han är präst. Han är alltså nu medlem i två kristna kyrkosamfund och kan verka som präst i båda. Det som möjliggör det här är Borgåöverenskommelsen som innebär att de lutherska kyrkorna i Norden och Baltikum samt den anglikanska kyrkan delar nattvardsgemenskap och ämbete.

Det finns ett något mer spektakulärt exempel på ungefär samma sak. Enligt Taizékommuniteten upptogs Broder Roger i den katolska kyrkans gemenskap utan att han lämnade den reformerta kyrka han föddes in i – utan att konvertera – i och med att påven själv vid ett tillfälle gav honom nattvarden. Jag är inte säker på att katolska kyrkan helt delar den tolkningen av denna extraordinära händelse, men båda fallen pekar ut riktningen i det ekumeniska arbetet.

Thomas Merton (och Broder Roger) sa att arbete för kyrkans enhet handlar om att sträva efter att förena hela kyrkan i sig själv. Det betyder att ekumeniskt arbete handlar om att som individ och gemenskap låta sig berikas av andra kristna traditioner så mycket som möjligt, så att vi blir bilder av hur den förenade kyrkan en dag kan se ut.

Här finns en avgörande skillnad mot en äldre attityd som ofta funnits inom det ekumeniska arbetet: att utgå från att den egna traditionen ska bevaras intakt och framför allt godkännas som sådan av andra kyrkor. Men när det ekumeniska arbetet är klart kommer ingen tradition att se ut som innan.

VAD BETYDER det här för det ekumeniska arbetet i praktiken? Det betyder att det måste betraktas som ett stort misslyckande när någon konverterar från en kyrka till en annan. Att höra till en kyrka är som att vara gift. Att konvertera är som att begära skilsmässa. Ibland kan det finnas situationer där det är nödvändigt. Men det är alltid något som av alla parter måste uppfattas som något beklagligt, något som det gäller att göra det bästa möjliga av. Lika lite som man kan skilja sig för att man hittat någon bättre kan man konvertera för att man tycker bättre om en annan tradition.

Det vore alltså en gärning för ekumeniken om kyrkorna gick in för att göra det svårare att konvertera. Givetvis kombinerat med fortsatta strävanden att göra lösningar som Borgåöverenskommelsen möjliga. Då kanske färre skulle lämna sina kyrkor och uppblandningsprocessen skulle gå fortare, liksom min vän nu kan fortsätta att berika den lutherska kyrkan han tjänar med inspiration från den anglikanska traditionen. I ett annat fall skulle han kanske lämnat den och skillnaden mellan de två kyrkorna skulle ha förstärkts genom att den lutherska kyrkan blivit en anglikanskt färgad medlem fattigare.

Dessutom: om andelen ”missnöjda” medlemmar ökade i kyrkorna skulle kanske pressen att möjliggöra lösningar som liknar Borgåöverenskommelsen öka.

Patrik Hagman är teolog.

RADBYTET ERIK VIKSTRÖM

Mission och vision

Vi hade just firat Alla helgons dag när vi den 5 november nåddes av budskapet att Henrik Smedjeback-

as långa kamp med cancer var över. Jag ser något symboliskt i kopplingen mellan Uppenbarelsebokens vision av den stora, vitklädda skaran av alla folk och stammar och länder och språk inför Guds och Lammets tron och missionsmannen Henrik Smedjebackas visionära livsgärning. Ty om något var han en visionernas man. Jag minns ännu levande hur jag som rätt ung präst greps av ett föredrag han höll på en missionsfest. Där han tog sina åhörare med sig upp på en hög plåtå någonstans i Tanzania och bad oss blicka ut över ett land som hade mognat till skörd för Guds rike. Det har hänt mycket i det landet sedan Henrik och Bodil med de två äldsta barnen steg av sin ångbåt vid Östafrikas kust år 1955. I dag tävlar Tanzanias lutherska kyrka med etiopiska Mekane Yesus om att efter Svenska kyrkan vara den näst största medlemskyrkan i Lutherska Världsförbundet. Och om man med Martin Luther uppfattar kyrkan som ”de heliga troende

och fären som hör sin herdes röst” är det ingen tvekan om var vi ska söka de största och mest livskraftiga lutherska kyrkorna i dag. Försök bara frammana denna vision: vägar som varje söndagsmorgon fylls av högtidsklädda kvinnor, män och barn som med bibel och psalmbok i handen är på vandring till sin egen kyrka. Den synen har jag aldrig kunnat glömma.

Visionerna går tillbaka till Herren Jesus själv, han som talade om sädesfälten som mognat till skörd och om den tid när människor ska komma från alla väderstreck för att ligga till bords i Guds rike. Kopplingen mellan missionen och visionerna ser vi också i den första stora missionsären och missionsteologen Paulus liv. Allt ifrån den första visionen när han ”såg” Jesus den uppståndne fram till den sista när han efter skeppsbrott och strapatser anländer som en fånge till Rom. Där förkunnade han det för kejsaren så obekväma budskapet att det nu är Jesus som är Messias och kung och kräver folkens lydighet i tron (jfr Rom 1:5). Utanför staden möts Paulus av troende bröder och då såg han redan visionen av vad Rom snart ska bli.

Henrik Smedjebacka, en

av den världsvida lutherska kyrkofamiljens främsta missionsledare och missionsteologer i modern tid, körde hårt med uttrycket ”dynamisk luthersk mission” som bygger på Luthers upptäckt av evangeliet som en Guds kraft (dynamis) till frälsning (Rom 1:16). Han skriver i en av sina böcker: ”För Luther öppnade sig en helt ny värld utgående från detta bibelställe. Evangeliet som Guds kraft måste få gå vidare, uppsökande, undervisande, omskapande och pånyttfödande. Detta är dynamisk luthersk mission.” Tala om visioner!

ERIK VIKSTRÖM

har tidigare verkat bl.a. som missionär i Tanzania och som biskop i Borgå stift

ELOGE KP

Kyrkpressen på bettet

Rapporterna från Frälsningsarmén i Sverige som ett utrotat släkte följs påpassligt upp i senaste Kyrkpressen. En stor eloge när inga andra medier har orkat fokusera på problematiken med svikande rekrytering till våra frikyrkor.

Själv har jag ingen anknytning till kåren, men den är ett viktigt inslag i julkommersen. Och arbete att fylla mindre-bemedlades brödkassar är en gudibehaglig gärning i det tysta. Detta vid sidan av annan verksamhet Frälsningsarmén har tagit på sig, inte minst de hemlösa.

Tack Kyrkpressen att ni håller tummen på tidens puls. Och för alla de fina personintervjuerna, senast Sofia Torvalds med Åbopoeten Peter Sandström.

YRSA LINDROOS

Åbo

Finlands Lucia Röstsedel

JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____

Mitt namn _____

Min adress _____

Jag bidrar med _____ €

Jag sänder mitt bidrag via

Aktia 405511-245079

Nordea156230-109332

Sampo 800018-70892073

Sänd röstsedeln per post till:
Folkhälsan, Paasikivigatan 4, 00250 Helsingfors

Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus, på Hufvudstadsbladets kontor i Helsingfors och i Luckorna.

Du kan rösta på Lucia via www.lucia.fi

Du kan rösta på Lucia också via sms. Du kan välja mellan bidrag på 5 euro, 10 euro eller 20 euro. Vill du bidra med t.ex. 10 euro skriver du: 10E LUCIA X (x står för kandidatens nummer) och ditt namn t.ex. KALLE KARLSSON. Sänd meddelandet till nummer 17240 utan riktnummer.

Tema för Luciansamlingen 2012 är **ofrivillig ensamhet bland äldre.**

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 28.11.2012 före kl. 24.00. Tack!

De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2013. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet 2020/2010/3754 har beviljats av Polisstyrelsen.

www.folkhalsan.fi/lucia

amoena

Till användare av bröstprotes

Visste du att du har rätt till nya bröstproteser vid behov. Av hygieniska skäl skall de bytas med 2 års mellanrum.

Nästa gång, se till att välja den bästa

amoena

09-649839 • www.amoena.fi

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

SEKULÄRT TVÅNG

”Den överlägset största livs-åskådningen i vårt samhälle, konsumismen, är ju ingen farlig religion så glassbilen får gärna kalla till glasstjänst hela helgen.”

Lennart Koskinen i Kyrkans Tidning

TROSKRIS UTMANAR

Kyrkan är ett bolag i kris

Folkkyrkotanken rämnar i Europa. Kyrkan i Finland kan inte heller räkna med att den är accepterad eller ens känd. Det anser dogmatikprofessor **Miika Ruokanen** i Helsingin Sanomat. Han tror inte

att unga har en ”tyst tro” som aktiveras senare.

– De nya generationerna är mindre religiösa än de äldre. Bara 15 procent av dem under 30 år tror på kristendomens gud.

Ruokanen vill slå larm om kyrkan som ett krisbolag, som snabbt tappar sitt marknadsvärde.

Vid en gudstjänst står följande psalmsnummer på tavlan: 123, 42, 165. Lille Jan viskar till sin mamma: - Titta, mammal! I dag har prästen räknat rätt för första gången.

SLOCKNAD BARNSTJÄRNA Susanna Kokkonen rörs av den franska judinnans öde. På ett år föll flickan från publikgunstling till oönskat element i Nazityskland.

Från kändis till ingen

Susanna Kokkonen är expert på judisk historia. Hon tycker att vissa händelser på tidslinjen sticker ut så tydligt att man måste tala om ett "före" och ett "efter".

TEXT OCH FOTO:
JOHAN MYRSKOG

Vem är du?

- Jag är född och uppvuxen i Finland men har bott i Israel sedan 1998. Jag har jobbat i Europaparlamentet i Bryssel och på Finlands ambassad i Tel-Aviv men sedan fyra år tillbaka jobbar jag i Jerusalem som chef för den internationella avdelningen vid Yad Vashems kristna vänner.

Vad är Yad Vashem?

- Det är det första museet om Förintelsen och antisemitism. Museets enda syfte är att berätta om den judiska historien. Att komma ihåg det förflutna och for-

ma framtiden är vårt ledljus.

Yad Vashem grundades 1953. Sedan 2006 finns det också en avdelning. Yad Vashems kristna vänner, som riktar sig främst till kristna. Den avdelningen är verksam i flera länder och det är den avdelningen jag är chef för i Jerusalem.

Hur blev du intresserad av judisk historia?

- Min mormor läste ofta Bibeln då jag var barn och hon berättade alltid historier om Israel. Jag fick ett intresse för judisk historia redan i ett tidigt skede.

- Senare började jag studera historia och insåg att vissa saker är betydligt mer viktiga än andra. Historien är som en linje och på den linjen finns det vissa händelser som sticker ut. Förintelsen är

"Om det plötsligt uppstår en regim som går emot mina värden, hur går jag till väga?"

Susanna Kokkonen

en av dem. Man brukar ofta tala om världen före och efter Förintelsen.

- Det är frågan om mycket mer än bara judisk historia. Förintelsen går att sätta i oändligt många sammanhang och är en ytterst viktig del av världshistorien.

Varför är det viktigt att känna till Förintelsen?

- Vi måste lära oss av den. Vi måste studera den och förstå den på djupet så att det inte sker något liknande igen. Vi måste studera hur allting började i Tyskland och ställa oss frågan om hur vi kan bära vårt ansvar som individer. Om det plötsligt uppstår en regim som går emot mina värden, hur går jag till väga? Det är svårt att förstå hur någonting kan ske så snabbt. I dag har vi enorm kunskap och modern teknologi och det ger oss möjlighet att studera frågan ur olika synvinklar.

- Det finns moderna aspekter på Förintelsen. Vi kan studera rasism genom att utgå från läget i Nazityskland. Vi kan också studera Förintelsen för att förstå hur vi kan motarbeta motsvarande händelser innan de kom-

mit i gång på allvar och det blivit för sent.

Har vi finländare tillräckligt med kunskap om Förintelsen?

- Jag tror inte att det går att ha tillräckligt med kunskap om Förintelsen. Den är ett så otroligt omfattande och komplicerat ämne.

- Jag har märkt två olika trender i Finland. Det finns de som är väldigt intresserade men också de som inte riktigt kan ta den till sig och som inte förstår. Men vi har haft finländska lärare som kommit till Yad Vashem för att få en uppfattning om hur de ska undervisa om Förintelsen i skolorna. Det finns helt klart ett intresse.

Du har rest världen runt och föreläst om Israel, Förintelsen och antisemitism. Hurdana är reaktionerna?

- Överlag tycker jag att reaktionerna är väldigt positiva. Afrika har kanske inte så mycket med den historien att göra men det går förstås att dra paralleller till händelser som folkmordet i Rwanda.

- Européerna däremot tar föreläsningen till sig i större utsträckning eftersom det är

frågan om deras egen historia. Också i Amerika är det mest positiva reaktioner och där finns dessutom flera förintelsemuseer.

- Men det är klart att de som kommer på föreläsningar ofta är personer som är intresserade av de här sakerna. Ibland när jag besökt skolor har jag också bemötts av väldigt positiva reaktioner.

Har du också föreläst i Mellanöstern?

- Det har inte varit möjligt ännu men våra webbsidor finns både på arabiska och farsi. En intressant grej är att prins Hassan av Jordanien som också besökt centret i Jerusalem är beskyddare för våra webbsidor.

Hurdana foton finns på den här utställningen?

- Fokus ligger på judiska barns ställning under krigstiden. Kanske inte så mycket på lidandet i sig utan mera på hur de levde och fortsatte att vara barn trots den svåra situationen.

- Vi möter den lilla franska flickan som år 1939 är en populär reklampelare för att ett år senare vara bortglömd

och stämplad som en utomstående.

- Här finns också den lilla pojken klädd i alltför stora partisankläder som tillsammans med sin familj kämpar emot tyskarna.

Finns här något foto som talar till dig särskilt starkt?

- Det här fotot. Det föreställer en judisk flicka klädd som kristen. Hon har ett kors hängande runt halsen och är klädd för att gå till gudstjänst eller söndagsskola.

- Somliga föräldrar lät döpa sina barn för att kyrkan skulle ta hand om dem medan föräldrarna själva var borta. De blev inte bara tvungna att leva utan sina föräldrar utan tvingades också gå emot alla traditioner som familjen haft. De måste börja ett helt nytt liv.

- Det orsakade ett stort trauma för många. Det är väldigt svårt att föreställa sig hur hemskt det måste ha varit.

Fotoutställningen "Ei lasten leikkiä" (Ingen barnlek) kan ses på Aschan Café Jugend i Helsingfors 9-30.11.2012. Utställningen berättar om hur de judiska barnen fortsatte att vara barn under kriget.